

ПРЕДЛОГ НА ЗАКОН ЗА КОРИСТЕЊЕ НА ЕНЕРГИЈА ОД ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ (*)

ГЛАВА I ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на уредување

Член 1

Со овој закон се уредуваат целите и политиката за промовирање и поттикнување на користењето на енергија од обновливи извори, начинот на одредување на уделот од обновливите извори на енергија во бруто финалната потрошувачка на енергија во Република Северна Македонија, планирањето на уделите за енергија од обновливи извори, мерките за поддршка на обновливите извори на енергија, области за забрзан развој на обновливи извори на енергија (во натамошниот текст: ОИЕ), административните постапки за изградба на објекти од ОИЕ, поддршка за долгорочни инвестиции во производство на енергија од обновливи извори, изградба, работа и приклучок на енергетски објекти кои користат ОИЕ, издавање на гаранции на потекло, производство на електрична енергија од обновливи извори за сопствена потрошувачка, статусот на потрошувач-производител и заедница на обновливи извори на енергија, интеграцијата на енергија од обновливи извори на пазарот, прекуграничните механизми за производство и користење електрична енергија од обновливи извори, користењето на ОИЕ во секторите за греење и ладење и секторот сообраќај, критериумите за одржливост и намалување на емисиите на гасови со ефект на стакленичка градина, регионалната соработка, надзор на спроведување на законот и други прашања од значење за ОИЕ.

Утврдување јавен интерес во однос на ОИЕ

Член 2

(1) Јавен интерес од значење за Република Северна Македонија согласно со овој закон се утврдува на користењето на енергијата произведена од обновливи извори и ги опфаќа постапките за планирањето, одобрувањето, изградбата и приклучувањето на енергетски капацитети кои користат ОИЕ, како и на придружната инфраструктура за пренос, дистрибуција и складирање на произведената енергија.

(2) При спроведување на административните постапки, постапки поврзани со заштита на животната средина, просторно и урбанистичко планирање и приклучување на мрежата, согласно овој и друг закон и кога тоа е оправдано од аспект на јавниот интерес, на заштита на јавното здравје, безбедноста и енергетската сигурност, постапките од ставот (1) на овој член имаат приоритет.

(3) Како постапки од јавен интерес кои имаат приоритет при донесување одлуки се утврдуваат следниве постапки за :

1. планирање, издавање дозволи, изградба и пуштање во работа на постројки за производство на енергија од обновливи извори;
2. приклучување на електроенергетската мрежа на постројки за производство на енергија од обновливи извори;

(*) Во законот во согласност со Одлуката на Министерскиот совет на Енергетската заедница бр. D/2021/14/MCEnC се транспонираат Директивата (ЕУ) 2018/2001 за промоција на користењето на енергија од обновливи извори, CELEX 32018L2001, Директивата (ЕУ) 2023/2413 на Европскиот парламент и на Советот од 18 октомври 2023 година за изменување на Директивата (ЕУ) 2018/2001, Регулативата (ЕУ) 2018/1999 и Директивата 98/70/ЕЗ во врска со промоцијата на енергија од обновливи извори и укинување на Директивата (ЕУ) 2015/652 на Советот, CELEX 32023L2413 и Регулативата ЕУ 2018/1999 за управувањето со Енергетската Унија и активностите во областа на климата CELEX 32018R1999.

3. проширување, модернизација и управување со мрежата на која се врши приклучување;

4. изградба и користење на капацитети за складирање на енергија од обновливи извори.

(4) Врз основа на приоритетите од Интегрираниот национален план за енергија и клима јавниот интерес од ставот (1) на овој член може да се ограничи на одредени:

1. делови од територијата на Република Северна Македонија или
2. технологии или типови на проекти.

(5) Јавниот интерес утврден во овој закон опфаќа:

1. користење на енергија од обновливи извори;

2. постигнување на националните цели за учество на обновливи извори во бруто финалната потрошувачка на енергија;

3. примена на принципот „енергетска ефикасност на прво место“.

(6) Изградбата, проширувањето и поврзувањето на енергетски капацитети кои користат ОИЕ од ставот (1) на овој член се постигнува со реализација на приоритетите и политиките од:

1. интегрираниот национален план за енергија и клима;
2. годишен план за изградба на енергетски објекти;
3. општинските енергетски планови;
4. други стратегии, програми, планови и документи донесени согласно со закон.

(7) При изработка и спроведување на плановите и стратешките документи од ставот (6) на овој член, особено се води сметка со нив да се :

1. придонесе за зголемување на искористеноста на ОИЕ;
2. обезбеди стабилно и сигурно снабдување со енергија;
3. поттикне рамномерен регионален развој;
4. унапреди енергетската ефикасност;
5. задоволат енергетските потреби на населението и
6. заштити и унапреди животната средина.

Цел на законот

Член 3

(1) Целта на овој закон е да обезбеди:

1. намалување на употребата на фосилни горива и емисиите на стакленички гасови и зголемување на искористеноста на ОИЕ заради заштита на животната средина и ублажување на климатските промени;

2. развој на претприемништвото и создавање нови работни места поврзани со производството на енергија од ОИЕ;

3. диверсификација на производството на енергија;

4. зголемување на уделот на ОИЕ во бруто финалното потрошувачка на енергија;

5. зголемување на сигурноста во снабдувањето на крајните потрошувачи;

6. долгорочно намалување на зависноста од увоз на енергија и енергенси;

7. постигнување на климатските и енергетски цели за определени периоди во Интегрираниот национален план за енергија и клима ;

8. ефикасно користење на мерките на поддршка за инвестиции за добивање на енергија од обновливи извори на транспарентен, недискриминаторен, конкурентен и економичен начин во согласност со стратешко-планските документи за ОИЕ;

9. плански развој на енергетскиот систем за обезбедување на стабилен пазар на електрична енергија земајќи ги во предвид трошоците за интеграција на ОИЕ на мрежа и стабилноста на електроенергетскиот систем;

10. дигитализација и поедноставување на постапките за приклучување на ОИЕ;

11. поддршка на развојот и користењето на нови технологии и
 12. поттикнување на потрошувачите за поголемо користење на енергија од обновливи извори, како и за производство на енергија од обновливи извори за сопствени потреби
- (2) За прашањата поврзани со користењето на енергијата од обновливи извори кои не се уредени со овој закон, се применуваат одредбите од Законот за енергетика (*) и Законот за енергетска ефикасност (*).

Дефиниции

Член 4

(1) Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. „амбиентална енергија“ е топлинска енергија која настанува по природен пат и енергија акумулирана во околината во ограничен простор, која може да се складира во воздухот, со исклучок на енергијата од издувните гасови или површинските или отпадни води;
2. „биомаса“ е биоразградливиот дел на продукти, отпад и остатоци од биолошко потекло од земјоделски (растителни и животински) супстанции, шумски и други сродни индустрии како што се рибарство и аквакултура и од индустрискиот и комуналниот отпад од биолошко потекло;
3. „биогаз“ е гасовито гориво добиено од биомаса;
4. „биогорива“ се течни или гасовити горива за транспорт, кои се произведени од биомаса;
5. „био – отпад“ е биоразградлив отпад и отпад од паркови, храна и кујнски отпад од домаќинствата, ресторани, угостителски и малопродажни објекти и отпад којшто по својата природа, состав и количина е споредлив со отпадот што се создава од преработувачките капацитети за храна како и друг отпад со слични биоразградливи својства;
6. „биотечност“ е течно гориво произведено од биомаса кое не се користи за транспорт туку е наменето за енергетски цели, односно за производство на електрична енергија и топлинска енергија и енергија за ладење;
7. „брuto финална потрошувачка на енергија“ е вкупната потрошувачка на енергија за енергетски цели од страна на сите потрошувачи (домаќинства, индустрија, земјоделство, транспорт, рибарство, услужни дејности и јавни услуги), и во која се вклучува потрошувачката на електрична и топлинска енергија во енергетскиот сектор за производство на електрична и топлинска енергија, како и загубите во преносот и дистрибуцијата на електрична и топлинска енергија;
8. „варијабилен обновлив извор на енергија“ е обновлив нефосилен извор на енергија односно ветерната енергија и соларната енергија (фотоволтаици и термо-соларни електрани);
9. „вистинска вредност намалување на емисиите на стакленички гасови“ е вредност пресметана врз основа на реални, мерливи и проверени податоци од конкретниот производствен процес на биогориво, биотечности или гориво од биомаса, со методологијата донесена согласно ратификуваните меѓународни договори;
10. „возобнова на шуми“ се начини за возобнова на шуми по природен или вештачки пат за површини на кои е извршена сеча или шумската маса е изгубена во пожари или бури;
11. „гаранција на потекло“ е електронски документ со кој му се обезбедува доказ на крајниот потрошувач дека одреден удел или определена количина од енергијата која ја користи е произведена од ОИЕ;
12. „геотермална енергија“ е енергија складирана во форма на топлина под површината на земјата;
13. „гориво од биомаса“ е гасовито или цврсто гориво, произведено од биомаса;

14. „гориво од рециклиран јаглерод“ е течно или гасовито гориво кое е произведено од течен или цврст отпад од необновливо потекло кој е непогоден за рециклирање или од гас добиен во процес за преработка на отпад и издувен гас, односно отпаден гас од необновливо потекло кој настанува како неизбежна и непосакувана последица на произведен процес во индустриски објекти во согласност со прописите со кои се уредува управувањето на отпадот;

15. „договор за пазарно порамнување на разликата во цена (анг. two-way contract for difference)“ е финансиски инструмент склучен како договор меѓу производител на електрична енергија од ОИЕ и Операторот на пазар на електрична енергија со билатерални договори (во натамошниот текст: ОПЕЕ) во својство на договорна страна, преку кој се врши порамнување на цената по која се продава енергијата од обновливи извори и истовремено се обезбедува финансиска стабилност и заштита на минималниот надоместок и се ограничува вишокот на надоместокот на пазарната цена во однос на договорената цена;

16. „демонстрационен проект“ е проект кој застапува иновативна мерка или технологија како прва од таков вид во Република Северна Македонија и е значајно унапредување кое може да даде подобри резултати од најсовремената применета мерка или технологија;

17. „договор за купопродажба на електрична енергија“ или „РРА“ е договор врз основа на кој физичко или правно лице набавува електрична енергија директно од производители на електрична енергија по пазарни услови;

18. „договор за набавка на електрична енергија од обновливи извори“ е договор со кој физичко или правно лице набавува електрична енергија од обновливи извори директно од производител на електрична енергија;

19. „договор за купопродажба на обновлива енергија“ е договор со кој правно или физичко лице купува енергија од обновливи извори директно од производителот и кој ги опфаќа и договорите за купување обновлива енергија и договорите за купување обновлива енергија за греење и ладење;

20. „електроцентрала во изградба“ е електроцентрала за која инвеститорот има обезбедено финансирање односно финансиски средства за завршување на градежните работи и/или добил одобрение за започнување на градежните работи на електроцентралата, со обезбедено одобрение за градење и пријавено градилиште и почеток на работи согласно закон;

21. „енергија од обновливи извори“ или „обновлива енергија“ е енергија од обновливи нефосилни извори, како што се ветерна енергија, соларна енергија (соларна термална и соларна фотонапонска), геотермална енергија, амбиентална енергија, хидроенергија, инстабиомаса, биогаз, депониски гас и гас од пречистителни станици;

22. „ефикасно централно греење и ладење“ е централен систем за греење или ладење кој користи најмалку 50% обновлив извор на енергија или 50% отпадна топлина или 75% топлина произведена во процес на когенерација или 50% од комбинирана енергија и топлина од процес на когенерација;

23. „житни култури за исхрана на луѓето и храна за животни“ се култури богати со скроб, шеќерни култури или маслодајни семиња произведени на земјоделско земјиште како главни култури, со исклучок на остатоци, отпад или лигноцелулозни материјали и меѓусезонски култури, како што се култури за подобрување на квалитет на почвата и покривни култури, под услов употребата на културите да не доведе до побарувачка за дополнително земјиште;

24. „земјоделска биомаса“ е биомаса произведена во земјоделството;

25. „зголемување/намалување на капацитет“ е промена на инсталираната моќност на постоечка електроцентрала која за производство на електрична енергија користи

обновливи извори во однос на инсталираната моќност одобрена од страна на соодветниот оператор на мрежа;

26. „земјоделски, аквакултурен, шумски и нуспроизвод од аквакултура“ е нуспроизвод кој се создава директно од земјоделство, аквакултура, рибарство или шумарство и кој не ги вклучува нуспроизводите од сродното индустриско производство и процесирање;

27. „заедница на обновливи извори на енергија“ е правно лице: “

– основано согласно Законот за задругите, на доброволна основа и отворено учество, самостојно и независно, заеднички поседувано и контролирано од страна на основачите и/или членовите, кои имаат живеалиште, односно престојувалиште или седиште, во географско подрачје во близина на проектот за производство на енергија, со цел да се обезбеди реална територијална поврзаност, во непосредна близина на проектите од обновливи извори кои ги поседува и развива како правното лице, чии основачи и/или членови се физички лица и/или правни лица кои согласно класификацијата во Законот за трговските друштва се микро, мал и/или среден трговец, или општините, општините во градот Скопје и градот Скопје (во натамошниот текст: единици на локална самоуправа) и чија примарна цел е да обезбеди еколошки, економски или социјални интереси за своите основачи и/или членови или на единицата на локална самоуправа;

28. „инсталирана моќност на електроцентрала“ е збир на номиналната активна моќност на сите електрични генераторски единици инсталирани во електроцентралата или збир од номиналната активна моќност на сите инвертери инсталирани во фотонапонската електроцентрала изразена во kW е инсталирана моќност на електроцентрала одобрена од надлежниот оператор на системот;

29. „квота“ е вкупна одобрена моќност на електроцентралите и постројките за производство на енергија од обновливи извори изразена во MW за кои се предвидува доделување на мерки за поддршка, за која може да се додели право на премија, односно повластена тарифа согласно овој закон;

30. „колективен потрошувач-производител“ е група од најмалку два здружени потрошувачи од категоријата домаќинства и комерцијалните субјекти кои се сместени во ист станбен, деловен или деловен-станбен објект.

31. „колоцирано складирање на енергија“ е објект за складирање на енергија комбиниран со објект што произведува обновлива енергија кој е поврзан со истата точка за пристап до мрежата;

32. „лигноцелулозен материјал“ е материјал составен од лигнин, целулоза и хемицелулоза, како што е шумска биомаса, производи од дрво со висока енергетска вредност и нуспроизводи и отпад од шумарска индустрија;

33. „паметно полнење“ е процес на полнење при кој интензитетот на испораката на електричната енергија до системот за складирање на енергија (батеријата односно батериски систем за складирање) се прилагодува динамично, врз основа на информации добиени преку електронска комуникација;

34. „област на потекло“ е географски дефинирана површина од која се набавува шумска биомаса за која се достапни податоци од доверливи и независни извори за ризиците поврзани со одржливост и легалност на шумската биомаса.

35. „мала електроцентрала“ е електроцентрала која користи ОИЕ со инсталирана моќност:

- до 400 kW за електроцентрала пуштена во употреба до 31 декември 2025 година
- и
- до 200 kW за електроцентрала пуштена во употреба од 1 јануари 2026 година

36. „мали енергетски објекти“ е енергетска постројка за производство на електрична енергија со инсталирана моќност помала или еднаква на 10.8 kW.

33. „меѓусебна трговија со енергија од обновливи извори“ е продажба на енергија од обновливи извори помеѓу учесниците на пазарот врз основа на договор со претходно

утврдени услови со кои се регулира автоматското извршување и порамнување на трансакцијата, директно помеѓу учесниците на пазарот или индиректно преку друг овластен учесник на пазарот кој може да биде агрегатор, при што учесниците не ги губат своите права и обврски како крајни потрошувачи, производители, снабдувачи или агрегатори;

34. „мерка за поддршка“ е инструмент, шема или механизам за поттикнување на производството на енергија од обновливи извори;

35. „напредно биогориво“ е биогориво кое се произведува од специфични сировини за производство на биогас наменет за сообраќај;

36. „негативна премија“ е разликата меѓу референтната пазарна цена и постигнатата цена кога референтната цена е повисока од постигнатата цена што ја плаќа повластениот производител на овластената договорна страна;

37. „непрехранбен целулозен материјал“ е сировина составена од целулоза и хемицелулоза, и со помала содржина на лигнин од лигноцелулозниот материјал, вклучувајќи остатоци од прехранбени и добиточни култури, како што се слама, овесни снегулки, лушпи и школки, тревни енергетски култури со ниска содржина на скроб, како што се 'ржана трева, преклопна трева, мискантус, циновска трска, покривни култури пред и по главните култури, лејни култури, индустриски остатоци, вклучително и од прехранбени и добиточни култури по екстракција на растителни масла, шеќери, скроб и протеини и материјал од биоотпад, каде што лејните и покривните култури се сметаат за привремени, краткорочни посеани пасишта што содржат мешавина од трева и мешункаста плодови со ниска содржина на скроб за добивање храна за добиток и подобрување на плодноста на почвата за добивање повисоки приноси од главни обработливи култури;

38. „нуспроизвод“ е супстанца која не е краен производ на производниот процес, не е специфично модифициран и дизајниран за производство на супстанцијата и не е примарна цел на производниот процес;

39. „обврска за обновлива енергија“ е мерка за поддршка со која се бара од производителите на енергија да имаат соодветен удел на енергија од обновливи извори во целокупната произведена енергија, снабдувачите во испорачаната енергија да имаат соодветен удел на енергија од обновливи извори или од потрошувачите да имаат соодветен удел од енергија од обновливи извори во конечната потрошувачка, вклучувајќи и механизми со кои обврската се исполнува со купување и продавање на гаранции на потекло;

40. „област за забрзан развој на ОИЕ (анг.renewables acceleration area)“ е однапред утврдена географска област од надлежен орган во која изградбата на објекти за производство на енергија од обновливи извори се смета за јавен интерес и се спроведуваат поедноставени административните постапки поврзани со изградба, реконструкција, реновирање и управување со објектите, дозволите за приклучување на мрежата и други постапки утврдени согласно овој закон;

41. „обновливи горива“ се биогорива, биотечности и обновливи горива од небиолошко потекло;

42. „обновливи течни и гасовити горива од небиолошко потекло“ се течни или гасовити горива кои се користат во секторот транспорт, а кои не се биогорива или биогас при што истите се добиени од ОИЕ со исклучок на биомаса;

43. „обновување на капацитетот“ е обновување на електроцентрали кои користат ОИЕ, вклучувајќи целосна или делумна замена на инсталации, делови од постројката за производство на енергија или опрема со цел да се возобнови капацитетот или да се зголеми ефикасноста или капацитетот на постројката;

44. „овластена договорна страна“ е страна во договорот со повластениот производител кој има право на мерка за поддршка согласно овој закон преку договор за пазарна премија или договор за повластена тарифа;

45. „ОПЕЕ“ е Операторот на пазар на електрична енергија со билатерални договори;
46. „остварено производство“ е количина на електрична енергија испорачана на операторот на системот на местото на приклучување;
47. „отпад“ е секоја супстанца или предмет која се исфрла, се планира да се исфрли или создавачот и/или поседувачот е должен да ја исфрли освен супстанцата или предметите кои се намерно изменети или кои контаминираат;
48. „отпадна топлина и ладење“ е употреблива енергија во форма на топлинска енергија или енергија за ладење, која се произведува како нуспроизвод во индустриски процеси, во електроцентрали, енергетски инсталации, преработувачки процеси или во комунални процеси, која би се изгубила неискористена во воздух или во вода во отсуство на систем за централно греење и/или ладење, но може да се користи или ќе се користи во процес на комбинирано производство или кога комбинираното производство не е технички изводливо за задоволување на енергетските цели;
49. „пазарна премија“ е мерка за финансиска поддршка која му се доделува на повластен производител на енергија од обновливи извори со која овластената договорна страна ја плаќа разликата меѓу референтната пазарна цена и постигнатата цена на електрична енергија испорачана на повластениот производител во мрежата, во случај кога референтната цена е пониска од постигнатата цена;
50. „планирано производство“ е планирана количина на електрична енергија содржана во конечниот дневен распоред во согласност со пазарните правила на ОПЕЕ;
51. „повластен производител“ е производител на енергија од обновливи извори на кого му е доделена мерка за поддршка утврдена согласно овој закон, во постапка заснована на начелата на објективност, транспарентност и недискриминација и во согласност со прописите за контрола на државна помош;
52. „повластена тарифа“ е мерка за финансиска поддршка која се доделува на повластен производител на енергија од обновливи извори, за мала електроцентрала или демонстрационен проект, како гарантиран износ по кој му се откупува произведената електрична енергија;
53. „постигната цена“ е постигнатата цена од финансиската понуда на повластениот производител понудена и постигната преку постапката за аукција, која претставува основа за договорот за пазарна презија;
54. „потрошувач – производител на електрична енергија од ОИЕ“ е краен потрошувач, физичко или правно лице, кој произведува електрична енергија од обновливи извори за сопствени потреби и кој може да складира или продава енергијата од ОИЕ која самиот ја произвел, при што за правното лице производството, складирањето и продажбата на електрична енергија не претставува негова примарна дејност;
55. „преостанат енергетски микс“ е разликата помеѓу вкупниот годишен енергетски микс на Република Северна Македонија и енергијата од обновливи извори за кои се употребени гаранции на потекло;
56. „привремен повластен производител на електрична енергија од ОИЕ“ е правно лице или производител кој се стекнал со право на мерка на поддршка и има други права и обврските уредени со овој закон;
57. „производител на енергија од обновливи извори“ е физичко или правно лице кое произведува електрична или друг вид енергија од обновливи извори;
58. „реконструкција“ или „реконструирана електроцентрала од ОИЕ“ е електроцентрала која е во погон најмалку 20 години или хидроелектроцентрала која е во погон најмалку 30 години, и во која согласно процената на овластено лице се вложени средства за реконструкција во износ повисок од 80% од проценетата вредност потребна за изградба на нова електроцентрала на истата локација;

59. „референтна пазарна цена“ е цената цената пресметана врз основа на часовните цени на електричната енергија за ден однапред на организираниот пазар на електрична енергија во Северна Македонија, во согласност со овој закон;

60. „снабдувач на гориво“ е правно лице кое е трговец на големо со сурова нафта, нафтени деривати и горива за транспорт и кое врши увоз на горивото низ влезната точка на акцизното подрачје за кое плаќа акциза или во случајите на увоз на електрична енергија што се користи како енергенс во транспортот или кога не се плаќа акциза, или каде што е соодветно оправдано кое било друго тело или правно лице назначено согласно закон;

61. „споделување на енергија од обновливи извори“ е користење и распределба на електрична енергија од обновливи извори за сопствени потреби помеѓу активни потрошувачи, при што енергијата се произведува или складира надвор од нивното потрошувачко место, или на заедничко потрошувачко место, преку енергетски постројки кои се во нивна сопственост, закуп или на кои им е пренесено правото на користење од друг активен потрошувач, со или без надомест;

62. „стандардизирана вредност“ е утврдена просечна вредност на намалување на емисиите на стакленички гасови, дефинирана за одредени типови биогорива, биотечности или горива од биомаса, која се користи кога не е можно да се добијат или потврдат вистинските вредности од конкретниот производствен процес во согласност со методологијата донесена согласно ратификуваните меѓународни договори;

63. „статистички трансфер“ е механизам со кој количината на енергија од обновливи извори договорена помеѓу две или повеќе држави статистички се пренесува од една на друга држава;

64. „тело – издавач на гаранции за потекло на друга држава“ е орган надлежен за водење на регистар за гаранции за потекло на електричната енергија произведена од ОИЕ во држава членка на Европската Унија или во договорна страна на Енергетската заедница, како и во трета држава со која Европската унија или Енергетската заедница имаат склучено билатерален договор за взаемно признавање на гаранции на потекло и кое тело е членка на Европската асоцијација на тела за издавање на гаранции за потекло (АИБ) и/или договорна страна со која е;

65. „типична вредност“ е просечна вредност на намалување на емисиите на стакленички гасови, која ја претставува најчестата или типична вредност за даден тип биогориво, биотечности или гориво од биомаса, прикажана врз основа на податоци од повеќе производствени извори и утврдена според методологијата од ратификуваните меѓународни договори ;

66. „трета држава“ е држава која не е членка на Европската Унија или договорна страна на Енергетската заедница;

67. „централно греење или централно ладење“ е дистрибуција на топлинска енергија во форма на пареа, топла вода или ладилен флуид, од централизирани или дистрибуирани извори на производство преку мрежа до повеќе градби или локации, за употреба за загревање или ладење на простории или индустриски процеси и

68. „шумска биомаса“ е биомаса произведена во шумарството.

(2) Изразите употребени во овој закон кои не се дефинирани во ставот (1) на овој член, го имаат значењето согласно Законот за енергетика(*) и Законот за енергетска ефикасност(*).

ГЛАВА II

НАЦИОНАЛНИ ЦЕЛИ, СТРАТЕШКО ПЛАНИРАЊЕ И ДОЛГОРОЧНА ОДРЖЛИВОСТ

Електроцентрали кои користат ОИЕ за производство на електрична енергија

Член 5

(1) Електроцентрали кои произведуваат електрична енергија од обновливи извори, се:

1. хидро електроцентрали;
2. ветерни електроцентрали;
3. фотонапонски електроцентрали;
4. термоелектроцентрали на биомаса;
5. термоелектроцентрали на биогаз;
6. геотермални електроцентрали и

7. електроцентрали кои користат други ОИЕ (биоразградлив отпад, депониски гас, гас од пречистителни станици).

(2) Пумпно акумулациони хидро електроцентрали и системите за складирање на енергија (производството на гас од електрична енергија, производство на водород од електрична енергија, др.) се сметаат за енергетски објекти односно електроцентрали кои користат ОИЕ за произведената електрична енергија намалена за енергијата која се користи во режим на полнење/пумпен режим или која се користи за производство на водород од електрична енергија.

Национални задолжителни цели

Член 6

(1) Националните задолжителни цели за учеството на енергија произведена од обновливи извори во бруто финалната потрошувачка на енергија, учеството на енергија од обновливи извори во бруто финалната потрошувачка во секторите греење и ладење, за учеството на енергија произведена од обновливи извори во бруто финалната потрошувачка на енергија во секторот транспорт како и рокот за нивна реализација се утврдуваат во Интегрираниот национален план за енергија и клима и националните стратешки и плански документи кои произлегуваат од превземените обврски согласно ратификуваните меѓународни договори, со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) Доколку во Интегрираниот национален план за енергија и клима не се утврдени уделите на енергија од обновливи извори во бруто финалната потрошувачка на енергија како и уделот на енергија од ОИЕ во секторите електрична енергија, греење и ладење и транспорт се применуваат вредностите кои произлегуваат од ратификуваните меѓународни договори.

Пресметка на уделот на обновливи извори на енергија

Член 7

(1) Бруто финалната потрошувачка на енергија од обновливи извори се пресметува како збир од:

- 1) бруто финална потрошувачка на електрична енергија од обновливи извори;
- 2) бруто финална потрошувачка на енергија од обновливи извори во секторот за греење и ладење и
- 3) бруто финалната потрошувачка на енергија од обновливи извори во секторот транспорт.

(2) Учеството на енергија произведена од обновливи извори во бруто финална потрошувачка на енергија се пресметува врз основа на количината на произведена електрична енергија во електроцентрали кои користат ОИЕ, количината на енергијата произведена од обновливи горива од небиолошко потекло во секторот во кој се користи, односно во секторите за електрична енергија, греење и ладење или транспорт, енергетската содржина на горивото во транспортот, влијанието на биогоривата, биотечностите и со нив споредливите фосилни горива на емисиите на гасови со ефект на стакленичка градина, и количината на енергија од топлинските пумпи.

(3) Количините на гасот и електричната енергија од обновливи извори при пресметката на уделот бруто финалната потрошувачка на енергија од обновливи извори од ставот (1) на овој член се земаат предвид само еднаш.

(4) При пресметката на уделот на енергијата произведена од обновливи горива од небиолошко потекло се зема предвид количината на енергија во секторите за електрична енергија, греење и ладење или транспорт каде што истата се користи.

(5) Во пресметката на уделот од ставот (4) на овој член не се вклучуваат биогоривата, биотечностите и горивата од биомаса што не ги исполнуваат критериумите за оддржливост и критериумите за намалување на емисиите на стакленички гасови, во согласност со овој закон и правилникот од член 88 став (3) од овој закон.

(6) Бруто финалната потрошувачка на електрична енергија од обновливи извори се пресметува како количина на електрична енергија произведена од обновливи извори, во која се вклучува и производството на електрична енергија од страна на потрошувачи – производители на ОИЕ, заедници на ОИЕ и електрична енергија од обновливи горива од небиолошко потекло, а не се зема предвид електричната енергија произведена во пумпно акумулациони хидро електроцентрали од вода што се испумпува на поголема висина (режим на полнење/пумпен режим) и електричната енергија што се користи за производство на обновливи горива од небиолошко потекло.

(7) Во постројките кои користат обновливи и необновливи извори, при пресметката на уделот се зема предвид само делот од електричната енергија произведена од обновливи извори според енергетска содржина на секој извор.

(8) Начинот на пресметката на учеството на енергија произведена од обновливи извори во бруто финалната потрошувачка од (1) на овој член со правилник го пропишува министерот за енергетиката, рударство и минерални сировини (во натамошниот текст: министерот), во кој подетално се пропишува:

1. начин на пресметка на учеството на енергија од обновливи извори во бруто финалната потрошувачка на енергија;
2. начин на пресметка на бруто финалната потрошувачка на енергија од обновливи извори;
3. начин на пресметка на бруто финалната потрошувачка на енергија од обновливи извори во секторите греење и ладење;
4. начин на пресметка на бруто финалната потрошувачка на енергија во секторот транспорт;
5. содржина на горивата кои се користат во транспортот;
6. начин на пресметка на енергијата произведена од хидроелектроцентрали и ветерни електроцентрали;
7. начин на пресметка на влијанието на биогоривата, биотечностите и со нив споредливите биогорива на емисиите на гасови со ефект на стакленичка градина и
8. начин на пресметка на количината на енергија произведена од топлотни пумпи.

Проценка и мерење на потенцијалот на ветерната енергија

Член 8

(1) Мерењето на потенцијалот на ветерната енергија за определен простор за мерење се врши врз основа на одобрение за мерење (во натамошниот текст: одобрение) издадено од Министерството, по претходно поднесено барање од заинтересирано домашно или странско правно лице.

(2) Кон барањето од ставот (1) на овој член, барателот ги доставува следните документи:

1) тековна состојба на субјектот издадена од Централен регистар на Република Северна Македонија, не постара од 15 дена од денот на поднесување на барањето;

2) прелиминарна анализа на потенцијалот на планираната локација за производство на електрична енергија со конверзија на енергијата на ветерот изработена врз основа на очекувани резултати од мерењата во која се прикажуваат основните податоци за ветерната електроцентрала која би се градела, при што истата треба да содржи:

- опис на локацијата на која се планира мерење на потенцијалот на ветерната енергија за производство на електрична енергија при што опфаќа опис на пристапна и енергетска инфраструктура, близина на заштитени подрачја, како и опис на топографија и коефициент на отпор на терен на ветар,

- опфат на простор за мерење и мерно место на кое се планира мерење на потенцијалот на ветерната енергија за производство на електрична енергија дефиниран со координати на деталните точки на полигонот кој го означува опфатот на проектот дадени во Гаус – Кригера проекција, зона 7,

- координати на ветерните агрегати дадени во Гаус – Кригера проекција, зона 7, кои треба да се наоѓаат во опфатот на просторот за мерење на кое се планира мерењето на потенцијалот на ветерната енергија,

- координати на мерниот уред или мерните уреди дадени во Гаус – Кригера проекција, зона 7,

- спецификација и технички опис на уредот (уредите) за мерење на потенцијалот на ветерната енергија за производство на електрична енергија и анализа на исполнетост на критериумите за поставување на мерни уреди согласно стандардот МКС EN IEC 61400,

- спецификација и технички опис на ветерните агрегати,

- првични податоци за брзината и насоката на ветерот во најмалку 12 сектори, розата на фреквенцијата на ветерот, средната густина на моќноста од виртуелни провајдери (сателитски сервиси);

- анализа на првичните виртуелни податоци и презентација на резултатите од истата и

- пресметка на бруто и нето годишно производство на електрична енергија врз основа на виртуелни податоци за ветерот, топографски карти и коефициент на отпор на терен на ветер;

3) геодетски елаборат за геодетски работи за посебни намени, нумерички податоци за реализација на урбанистички планови и урбанистичко-планска документација во постапките за формирање градежна парцела заради изградба на објект или поставување на уред, за откуп/закуп на градежно земјиште, приватизација на градежно земјиште со увид на лице место (за површина за поставување на мерен уред), за секој мерен уред поодделно;

4) графички приказ на опфатот на просторот за мерење во кој се планира мерење на потенцијалот на ветерната енергија за производство на електрична енергија дефиниран

со координати на деталните точки на полигонот кој го означува опфатот на проектот дадени во Гаус – Кригера проекција, зона 7 во дигитална форма во dwg формат во Гаус – Кригера проекција, зона 7 и на топографска карта со размер 1:25000;

5) графички приказ на положбата на мерниот уред или мерните уреди дадени во Гаус – Кригера проекција, зона 7 во кој е прикажан просторот за мерното место и просторот на кој ќе се врши мерењето во дигитална форма во dwg формат во Гаус – Кригера проекција, зона 7 и на топографска карта со размер 1:25000 и

6) графички приказ на положбата на ветерните агрегати дадени во Гаус – Кригера проекција, зона 7 во дигитална форма во dwg формат во Гаус – Кригера проекција, зона 7 и на топографска карта со размер 1:25000.

(3) Доколку барањето од ставот (2) на овој член е нецелосно, Министерството ќе го извести подносителот во рок од осум дена да ја комплетира потребната документација, а во спротивно барањето се отфрла.

(4) Кога барањето и поднесената документација од ставот (2) на овој член се комплетни, од страна на Министерството се издава одобрение во рок од 30 дена од денот на поднесувањето на комплетното барање.

(5) Поблиските услови во поглед на стручниот кадар, поседувањето на соодветна опрема, како и постапката за издавање на одобрение и документацијата што носителот ја доставува до министерството се пропишува во Правилник за проценка и мерење на потенцијалот на ветерната енергија кој го донесува министерот.

Измена на одобрение за проценка и мерење на потенцијалот на ветерна енергија

Член 9

(1) Одобрението за мерење може да се измени доколку носителот на одобрението ја променил диспозицијата на ветерните генератори, типот на ветерниот генератор, бројот на ветерните генератори, локацијата на мерен уред и бројот на мерни уреди, при што со измената не може да се зголеми инсталираниот капацитет на енергетскиот објект за кој е добиено одобрението, за што до Министерството се поднесува барање со документацијата од членот 8 ставот (2) од овој закон.

(2) Доколку барањето од ставот (1) на овој член е нецелосно, Министерството ќе го извести подносителот во рок од осум дена да ја комплетира потребната документација, а во спротивно барањето се отфрла.

(3) Кога барањето и поднесената документација од ставот (1) на овој член се комплетни, од страна на Министерството се издава одобрение во рок од 30 дена од денот на поднесувањето на комплетното барање.

ГЛАВА III

ВОВЕДУВАЊЕ НА ОБЛАСТИ ЗА ЗАБРЗАН РАЗВОЈ НА ОИЕ

Координирано мапирање на областите потребни за постигнување на националните задолжителни цели / зони за забрзан развој на ОИЕ

Член 10

(1) За постигнување на националните задолжителни цели за производство на енергија од обновливи извори, министерството во соработка со министерството надлежно за работите од областа на градењето, министерството надлежно за работите од областа на животната средина и просторното планирање, министерството надлежно за работите од областа на земјоделието, единиците на локалната самоуправа, операторот на

електропреносниот систем, операторот на електродистрибутивниот систем, преку јавни консултации започнуваат постапка за спроведување на координирано мапирање за воведување на енергија од обновливи извори на територијата на Република Северна Македонија

(2) Со координираното мапирање од ставот (1) на овој член се идентификуваат националниот потенцијал и достапните земјишни, подземни и водни површини, енергетски потенцијал за инсталација на капацитети за производство на енергија од обновливи извори и соодветна мрежна инфраструктура, складишта, објекти за складирање на топлинска енергија и се определуваат можните подачја на кои преку идни проекти ќе се зголеми растот на производството енергијата на обновливите извори.

(3) Координираното мапирање од ставот (1) на овој член се спроведува во согласност со постојните плански документи или планови за просторно планирање, како и другите документи изработени од надлежни органи и со мапирањето се води сметка да не се наруши уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и природата.

(4) При координираното мапирање од ставот (1) на овој член, се води сметка :

1. достапноста на енергија од обновливи извори и потенцијалот за производство на енергија од обновливи извори според технологиите на достапните земјишни и подземни површини и водни области;

2. проектираната побарувачка за енергија, земајќи во предвид флексибилноста на управување преку побарувачка, очекуваните заштеди од мерки за енергетска ефикасност и интеграција на секторите и

3. достапноста на енергетска инфраструктура вклучително и мрежи, складишта и други алатки за флексибилност, или потенцијалот за нејзина изградба или унапредување.

(4) При идентификацијата на областите од ставот (2) на овој член предност во координираното мапирањето се дава на областите кои согласно нивната претходно намена за користење преставуваат конзистентна врска со проектите за ОИЕ односно на области кои се погодни за повеќекратна употреба, кои ги опфаќаат, но не се ограничени, на области на поранешни електроцентрали, рудници, кровови на објекти или области во близина или долж железничка инфраструктура.

(5) Министерството заедно со министерството надлежно за работите од областа на градењето и министерството надлежно за работите од областа на животната средина и просторното планирање најмалку еднаш на две години врши периодична проверка на утврдените области со цел:

1. ажурирање на постоечките мапирани области;

2. оцена на нивната искористеност и влијание врз постигнување на националните цели за ОИЕ;

3. идентификација на нови области со зголемен технички или инфраструктурен потенцијал и

4. отстранување на области кои не се погодни за развој на проекти од ОИЕ заради имотно правни, еколошки или просторни ограничувања.

План за назначување на области за забрзан развој на ОИЕ

Член 11

(1) По спроведената постапка за координирано мапирање од членот 10 од овој закон, Владата на предлог на Министерството, министерството надлежно за работите од областа на градењето, министерството надлежно за работите од областа на земјоделието

и министерството надлежно за работите од областа на животната средина и просторното планирање донесува План за назначување на области за забрзан развој на ОИЕ за период од 10 години и го ажурира во рок од една година од ажурирањето на Интегрираниот национален план за енергија и клима.

(2) Планот од ставот (1) на овој член, опфаќа:

- назначување област со консолидирано хомогено земјиште, водни области во кои се очекува низок или незначителен еколошки ризик или влијание врз животната средина од изградбата на постројки од ОИЕ и

- правила за ублажување со ефективни мерки кои треба да се применат при инсталација и поврзување на постројки и складишта за енергија и колоцирано складирање на енергија и нивно поврзување на мрежата, со цел да се избегне или намали негативното влијание на животната средина.

(3) При назначувањето на областите од став (2) алинеја 1 на овој член се:

- дава приоритет на вештачки или деградирани површини, кровови и фасади на згради, патишта, паркинзи, фарми, отпадни подрачја, индустриски зони, рудници, вештачки водни области и езера, како и деградирани земјиште кое не може да се користи во земјоделство,

- исклучуваат еколошките значајни подрачја кои исполнуваат услови за Натура 2000 на Европската Унија, назначени според националните правила за заштита и зачувување на природата и биолошката разновидност, главните миграциски патишта на птиците, биодиверзитетот како и други области идентификувани врз основа на карти на чувствителност, освен вештачките и изградените површини лоцирани во тие области како што се покриви, паркинг простори или транспортна инфраструктура во подрачјата,

- користат сите достапни алатки и бази на податоци за мапирање и проценка.

(4) Правилата од став (2) алинеја 2 на овој член се прилагодуваат на типот на технологија и специфичните карактеристики за секоја област за забрзан развој на ОИЕ и содржат проценка на влијанието на животната средина.

(5) Со почитувањето на правилата и мерките од став (2) алинеја 2 на овој член се постигнува усогласеност со правилата за животна средина, за кои планот од ставот (1) на овој член содржи проценка за влијанието на животна средина.

(6) Пред донесувањето на планот од ставот (1) на овој член од страна на Владата, Министерството и министерството надлежно за животната средина врши стратегиска оцена на животна средина (strategic environmental assessment) согласно законот за животната средина.

(7) Пред донесувањето на планот од ставот (1) на овој член од страна на Владата, Министерството и министерството надлежно за животната средина одржуваат јавна консултација и на своите веб страници објавуваат заеднички извештај за предлозите и коментарите кои се земени во предвид во процесот на јавната консултација.

(8) Владата планот од ставот (1) на овој член, секој ажуриран и нов план го објавува на својата веб-страница.

(9) За поединечните области за забрзан развој на ОИЕ кон објавениот план од ставот (8) на овој член, Владата и единиците на локалната самоуправа може да објават и мерки за поддршка за директно или индиректно учеството на граѓаните како заинтересирани страни или потошувачи и заедниците за обновливи извори во проектите за ОИЕ.

Области за мрежна инфраструктура и складирање потребни за интеграција на обновлива енергија во електроенергетскиот систем

Член 12

(1) Министерството во соработка со операторите на електропреносниот и електродистрибутивниот систем заради обезбедување на стабилен и ефикасен енергетскиот систем како составен дел во планот од членот 11 од овој закон може да и предложи на Владата и назначување на области за мрежна инфраструктура и за складирање потребни за интеграција на обновлива енергија во електроенергетскиот систем.

(2) Во планот од членот 11 од овој закон во кој се назначени области за мрежна инфраструктура и за складирање потребни за интеграција на обновлива енергија во електроенергетскиот систем од ставот (1) на овој член се предвидува дека:

1. за изградба на мрежна инфраструктура се избегнуваат подрачја кои исполнуваат услови за Натура 2000 на Европската Унија, назначени според националните правила за заштита и зачувување на природата и биолошката разновидност, освен во случај кога нема алтернативни области за изградба на мрежна инфраструктура и за складирање потребни за интеграција на обновлива енергија во електроенергетскиот систем,

2. изградба на складишта не се врши во подрачја кои исполнуваат услови за Натура 2000 на Европската Унија, назначени според националните правила за заштита и зачувување на природата,

3. треба да е усогласен со областите и да придонесува за забрзан развој на ОИЕ,

4. подлежи на задолжителната процена на влијанието врз животната средина согласно Законот за животна средина,

5. содржи пропорционални правила, како и пропорционални мерки за избегнување односно за ублажување на влијанието врз животната средина согласно Законот за животната средина.

(3) По исклучок на ставот (2) на овој член, Владата, на предлог на Министерството, по претходно добиена согласност од Министерството за животна средина и просторно планирање може да донесе одлука за изземање на проекти за мрежна инфраструктура и за складирање потребни за интеграција на обновлива енергија во електроенергетскиот систем од спроведување на задолжителната процена на влијанието врз животната средина доколку со изградбата на проектот се допринесува за зголемување на производство на електрична енергија од ОИЕ кои се неопходни за остварување на планирана динамика на растот на производството на електрична енергија од ОИЕ со цел постигнување на националните цели за учество на енергијата од ОИЕ во бруто финалната потрошувачка на електрична енергија, исклучиво за проект кој се наоѓа во област назначена во согласност со планот од ставот (1) на овој член и ги исполнува мерките од правилата за ублажување.

(4) Доколку проект за мрежна инфраструктура и за складирање потребен за интеграција на обновливите извори во електроенергетскиот систем е изземен од обврската за задолжителната процена на влијанието врз животната средина, во рок од 30 дена од донесување на одлуката од ставот (3) на овој член се спроведува задолжителна постапка за утврдување на потребата од оцена на влијанието на проектот врз животната средина (скрининг) врз основа на постоечки податоци, со цел утврдување дали проектот ќе има негативно влијание кое не било утврдено со стратегиската оцена на планот.

(5) Доколку со евалуацијата од ставот (4) на овој член се утврди дека проектот ќе има негативно влијание на животната средина, се утврдуваат соодветни мерки за ублажување,

или ако такви мерки не се можни, се утврдуваат компензаторни мерки согласно Законот за животната средина.

(6) Во случај кога заради интеграција на ОИЕ во системот на електрична енергија е потребно зајакнување на мрежната инфраструктура, утврдување на потребата од оцена на влијанијето врз животната средина (скрининг) се прави само во делот на промената и зголемувањето на постоечката електроенергетска мрежа.

ГЛАВА IV

ПОСТАПКИ ЗА ИЗГРАДБА НА ЕНЕРГЕТСКИ ОБЈЕКТИ ОД ОИЕ И ВРЕМЕТРАЕЊЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИ ПОСТАПКИ

Дигитална платформа за спроведување на постапките за изградба на енергетски објекти од ОИЕ

Член 13

(1) Министерството за следење на постапките утврдени со овој закон, кои се однесуваат на издавање дозволи, изградба, приклучување и други административни постапки поврзани со енергетски објекти што користат ОИЕ користи постоечки дигитални платформи од надлежните министерства.

(2) Размената на податоци по службена должност можат да бидат поднесени, прибавени и доставени и во електронска форма преку Националната платформа за интероперабилност согласно прописите кои го регулираат електронското управување и електронските услуги.

(3) Пристап до дигиталните платформи имаат:

- 1) Министерството и другите надлежни органи и институции вклучени во постапките;
- 2) инвеститорите и подносителите на барања, кои имаат електронски увид во текот на постапката, статусот на предметот и одлуките.

(4) Министерството со министерството надлежно за работите од областа на градење и министерството од областа на животната средина и просторно планирање, како и другите органи и институции од ставот (3) точка 1 на овој член се надлежни за спроведување на постапките кои се водат преку дигиталните платформи до донесување на конечна одлука.

(5) Во водење на постапките утврдени со овој закон преку дигиталните платформи се применуваат одредбите од овој закон, Законот за општата управна постапка, прописите од областа на електронско управување и електронски услуги, прописите за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги.

Постапка за издавање дозвола за изградба на енергетски објекти за производство на енергија од обновливи извори и нивна интеграција во енергетскиот систем

Член 14

(1) Постапката за издавање дозвола за изградба на објекти за производство на енергија од обновливи извори и нивна интеграција во енергетскиот систем ги вклучува административните постапки поврзани со изградба, реконструкција, реновирање и управување со објектите, како и постапките за комбинирање на различни ОИЕ, топлински пумпи и капацитети за складирање на енергија на иста локација, вклучувајќи и средства потребни за нивно поврзување со мрежата и интеграција на енергија од обновливи извори во мрежите за греење и ладење, дозволите за приклучување на мрежата и доколку е потребно проценка на влијанието врз животната средина.

(2) Административната постапка ги опфаќа сите фази, од потврдување на комплетноста на барањето до издавање на конечна одлука со која инвеститорот започнува со изградба.

(3) Надлежните институции до кои е доставено барањето во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето за објектите во области за забрзан развој на ОИЕ, односно во рок од 45 дена за објектите надвор од областите за забрзан развој, да ја потврдат комплетноста на барањето.

(4) Доколку доставената документација од ставот (3) на овој член е нецелосна и непотполна, надлежните институции го известуваат подносителот на барањето и му утврдуваат дополнителен рок за комплетирање на документацијата, кој не смее да биде подолг од седум дена од доставување на известувањето.

(5) Со денот на потврдување на комплетноста на барањето започнува постапката за издавање на дозвола.

(6) Во роковите за постапките за издавање дозвола за изградба на енергетски објекти за производство на енергија од обновливи извори и нивна интеграција во енергетскиот систем утврдени во овој член не се вклучуваат времето на траење на судски постапки, времето за изградба на инфраструктура, како и административни постапки за значителни доизградби и зацврстување на мрежата.

Постапка за издавање дозвола за изградба на енергетски објекти за производство на енергија од обновливи извори во области за забрзан развој на ОИЕ

Член 15

(1) Во области за забрзан развој на ОИЕ, постапката за издавање дозвола за изградба на објекти за производство на енергија од ОИЕ не трае подолго од:

- 12 месеци за објекти за производство на енергија од обновливи извори, кој може да се продолжи за дополнителни 6 месеци во случај на објективни и оправдани околности,
- шест месеци за електроцентрали со инсталирана моќност помала од 150 kW и/или за копоцирано складиште за топлинска и електрична енергија, како и за нивните мрежни приклучоци, кој може да се продолжи за дополнителни три месеци во оправдани случаи, особено при безбедносни прашања, значително влијание врз мрежата или поради големината на инсталацијата;

(2) Постапките од ставот (1) алинеја 2 од овој член, не подлежат на постапка за процена на влијание врз животната средина, и за нив се спроведува само постапка за утврдување на потребата од оцена на влијанието на проектот врз животната средина (скрининг) во рокови од:

- 30 дена за инсталации со капацитет помал од 150 kW и нови инсталации за обновување на капацитети и
- 45 дена за проектите кои се опфатени во алинеја 1 на овој став.

(3) По спроведената постапка за утврдување на потребата од оцена на влијанието на проектот врз животната средина (скрининг) од ставот (2) на овој член апликацијата се смета за одобрена од аспект на усогласеност со правилата за животна средина и за истата не е потребно решение или одобрение од Министерството надлежно за животна средина.

(4) Во случај кога постапката за утврдување на потребата од оцена на влијанието на проектот врз животната средина (скрининг) од ставот (2) на овој член покаже дека проектот би имал значително влијание врз животната средина во областа во која се наоѓа и дека негативното влијание на животната средина нема да се промени со мерките/правила за

ублажување од планот од членот 11 од овој закон, министерство надлежно за работите од областа на животната средина и просторно планирање донесува решение со кое се задолжува инвеститорот во рок од шест месеци од донесување на решението да направи процена на влијание врз животната средина, со можност за продолжување на дополнителни шест месеци во случај на објективни и оправдани околности.

(4) Роковите од ставовите (1) и (2) не го вклучуваат времето на траење на:

1. судски постапки;
2. спроведување на постапки за оцена на влијание врз животната средина;
3. активности за изградба на инфраструктура и
4. административни процедури за значајни интервенции на електроенергетската мрежа.

Забрзување на постапката за издавање дозволи за обновување на капацитетот (repowering) на постојни енергетски постројки кои користат обновливи извори на енергија со понова и поеколошка технологија

Член 16

(1) Во случај кога обновувањето на капацитетот (repowering) на постојни енергетски постројки кои користат обновливи извори на енергија не резултира со зголемување на капацитетот на постројката за повеќе од 5% и не се нарушува каква било проценка на потенцијалното влијание врз животната средина, постапката за издавање дозвола за приклучување кон преносната или дистрибутивната мрежа не може да трае подолго од три месеци од денот на поднесување на барањето, освен ако со обновувањето на капацитетот не се нарушува стабилноста и безбедната работа на соодветниот енергетски систем или техничка некомпатибилност со компонентите на системот.

(2) Во постапките од ставот (1) на овој член проценка на влијанието врз животната средина се ограничува само на потенцијалното влијание што произлегува од измената или проширувањето на постојниот проект.

(3) Кога обновувањето на капацитетот (repowering) на постојни фотонапонски електроцентрали не вклучува користење на дополнителен простор и е во согласност со мерките за заштита на животната средина утврдени за постојната фотонапонска електроцентрала, проектот се ослободува од обврската за спроведување на постапка за оцена на влијанието врз животната средина.

Постапка за издавање дозволи за поставување фотонапонски електроцентрали на згради или постоечки или идни вештачки структури

Член 17

(1) Постапката за издавање дозвола за поставување фотонапонски електроцентрали и соодветно складирање на енергија, вклучително и соларни инсталации интегрирани во згради или во постоечки или идни вештачки структури, со исклучок на вештачки водни површини, ја води единицата на локалната самоуправа и истата не смее да трае подолго од три месеци, под услов примарната намена на тие структури да не биде производство на електрична енергија или складирање на електрична енергија.

(2) Постапката за издавање дозвола за поставување соларна опрема со капацитет до 100 kW, вклучително и за потрошувач-производител на обновлива енергија и за заедници на обновлива енергија, не може да трае повеќе од еден месец.

(3) Операторот на електродистрибутивниот систем во предвидениот рок согласно Законот за енергетика донесува одлука.

(4) По исклучок од ставот (2) на овој член, доколку моќноста на фотонапонските панели поставени на вештачки структури кровови би предизвикала нарушување на стабилноста на електродистрибутивниот систем, во постапката за издавање на дозвола моќноста може да се ограничи на вредност помала од онаа наведена во барањето, но не помала од 10,8 kW.

Постапка за издавање дозволи за поставување на геотермални топлински пумпи

Член 18

(1) Постапката за издавање дозвола за поставување на геотермални топлински пумпи со капацитет под 5 MW се води пред единицата на локалната самоуправа и не смее да трае повеќе од шест месеци.

(2) Постапката од ставот (1) на овој член за поставување на геотермални топлински пумпи, не трае подолго од една година.

(3) Во случај кога не постојат оправдани безбедносни причини, потреба од дополнителни работи за приклучок кон мрежата или техничка некомпатибилност на компонентите на системот, постапката за приклучување на преносната или дистрибутивната мрежа трае две недели од денот на известување на операторот на преносната или дистрибутивната мрежа за:

1. геотермални топлински пумпи со електричен капацитет до 12 kW;

2. геотермални топлински пумпи до 50 kW поставени од страна на потрошувач-производител на обновлива енергија, под услов инсталацијата за производство на електрична енергија од обновливи извори да има најмалку 60% од капацитетот на топлинската пумпа.

(4) По исклучок на ставовите (1) и (2) на овој член постапка за издавање дозволи за поставување на топлински пумпи не се применуваат во областите кои се културно или историско заштитено наследство или се добра од општ интерес, кои се наоѓаат во состав на споменичка целина и нејзината контактна зона или во контактната зона на археолошки локалитет заштитени со закон, како и во случај кога постои безбедносен и одбрамбен ризик.

(5) Одлуките донесени во постапките од ставовите (1) и (2) на овој член се објавуваат на веб-страницата на единицата на локалната самоуправа и на Министерството во рок од 15 дена од донесувањето.

Поедноставена постапка за приклучување на потрошувач-производител кој користи ОИЕ

Член 19

(1) За енергетски објекти со инсталирана моќност еднаква или помала од 10,8 kW кои користат ОИЕ и/или се демонстрациони проекти, се применува поедноставена постапка за приклучување на електродистрибутивната мрежа.

(2) Доколку при анализа на условите за приклучување се утврди дека не е можно приклучување на предложената локација, операторот на електродистрибутивниот систем е должен во рок од 15 дена од денот на поднесување на барањето за приклучок, писмено да го извести барателот и да му предложи алтернативна точка за приклучување, врз основа на технички и безбедносни причини или некомпатибилност на компонентите на системот.

(3) Операторот на електродистрибутивниот систем е должен да го приклучи енергетскиот објект на електродистрибутивната мрежа во рок од еден месец од официјалното потврдување на комплетноста на поднесената документација.

(4) Доколку операторот на електродистрибутивниот систем не се произнесе во рокот од мрежните правила од ставот (5) на овој член, се смета дека согласноста за

приклучување е дадена и операторот на електродистрибутивниот систем е должен да постапи во рокот од ставот (3) на овој член.

(5) Поедноставената постапка за приклучување на енергетски објекти кои користат ОИЕ од овој член, се уредува со мрежните правила кои ги донесува операторот на електродистрибутивниот систем согласно Законот за енергетика (*).

ГЛАВА V МЕРКИ ЗА ПОДДРШКА

Видови на мерки за поддршка

Член 20

(1) Мерките за поддршка за производство и користење на енергија од обновливи извори, како и други мерки утврдени со овој закон, се утврдуваат, воспоставуваат и доделуваат во согласност со начелата на предвидливост, правна сигурност, пропорционалност, недискриминација и транспарентност.

(2) Министерството согласно утврдените квоти од членот 22 став (5) од овој закон доделува мерки за поддршка односно повластена тарифа и пазарна премија, како и пазарна премија стекната врз основа на договор за пазарно порамнување на разликата во цена.

(3) Владата на предлог на Министерството врз основа на проценката од членот 8 став (2) од овој закон покрај мерките на поддршка од ставот (2) на овој член може да донесе одлука за доделување на инвестициска поддршка и/или надоместок за поттикнување на изградба на енергетски објекти кои имаат позитивно влијание за обезбедување на потребите за системска флексибилност.

(4) Мерките за поддршка од ставот (2) на овој член имаат за цел да:

1. овозможат интеграцијата на електричната енергија од обновливи извори на пазарот на електрична енергија, на пазарен принцип, без да се наруши пазарот водејќи сметка за трошоците потребни за интеграција на електрична енергија од обновливи извори,

2. остваруваат задолжителните цели за учество на ОИЕ во бруто финалната потрошувачка на енергија согласно ратификуваните меѓународни договори,

3. обезбедат стабилност на електроенергетскиот систем и

4. усогласеност со мерките за заштита на животната средина.

(5) Мерката за поддршка се доделува во отворена, транспарентна, конкурентна, недискриминаторна и пазарна постапка, односно врз основа на јавен повик, односно постапка на јавно наддавање - аукција.

(6) Мерката за поддршката се доделува за целата инсталирана моќност или за дел од инсталираната моќност на електроцентралата.

(7) Мерка за поддршка се доделува за електроенергетски објекти кои се дел од Годишниот план за изградба на енергетски објекти во согласност со Законот за енергетика (*).

(8) Повластениот производител за една електроцентрала или за дел од нејзиниот инсталиран капацитет има право на користење на само еден тип на мерка за поддршка .

(9) Во постројки на горива што користат обновливи и необновливи извори, мерка за поддршка се дава само за делот на електричната енергија произведена од обновливи извори.

(10) По исклучок на ставот (7) на овој член во постапката за доделување на мерка за поддршка може да учествува подносител за електроцентралата со инсталиран капацитет помал или еднаков на 1 MW доколку истата е дел од Општински енергетски план на единицата на локална самоуправа во која се планира да се изведе инвестицијата и е дел од одобрените капацитет за електроцентрали со капацитет помал или еднаков на 1 MW утврден во Годишниот план за изградба на енергетски објекти.

Стабилност на мерките за поддршка

Член 21

(1) Производителите кои добиле право на користење мерки за поддршка мерката ја користат согласно условите кои важат во моментот на стекнување на правото согласно овој закон.

(2) Условите и обемот на мерките за поддршка се предвидливи и стабилни, без чести или ретроактивни измени, при што секоја промена не смее негативно да влијае врз стекнатите права на користење мерки за поддршка ниту да доведат до загрозување на економската одржливост на проектите кои користат мерки на поддршка.

(3) По исклучок на ставот (2) на овој член измени на мерките за поддршка може да се направат исклучиво врз основа на објективни и однапред утврдени критериуми кои се содржани во првичната одлука за доделување на поддршка на која се заснова стекнувањето на правото.

Тригодишен план и определување на квоти за доделување на мерки за поддршка

Член 22

(1) Заради исполнување на индикативните траектории од Интегрираниот националниот план за енергија и клима, како и преземените обврските од ратификуваните меѓународни договори Министерството донесува тригодишен план за воведување на мерки за поддршка (во натамошниот текст: тригодишен план), кој го опфаќа периодот од три години по донесувањето на планот.

(2) Тригодишниот план е заснован на проценка на долгорочното влијание на мерките за поддршка и потребата од мерки за поддршка за обезбедување на системска флексибилност.

(3) Тригодишниот план содржи:

1. индикативното време односно временски распоред за спроведување за секоја година;
2. фреквенција на спроведување на тендерските постапки каде што е соодветно;
3. очекуваниот капацитет и буџетот или максималната поддршка што се очекува да се додели и
4. очекуваните технологии за кои се дава мерка за поддршка.

(4) Министерството го ажурира Тригодишниот план најдоцна три месеци по донесувањето на Годишниот план за изградба на енергетски објекти во однос на реализацијата на планот за претходната година и резултатите ги објавува на својата веб-страница.

(5) Врз основа на тригодишниот план на предлог на Министерството Владата до 31 јануари донесува одлука за определување на годишни квоти или квоти за поединечни мерки за поддршка, видови на производствени технологии и инсталиран капацитет

поединечно за секој вид технологија. Квотите се дефинираат земајќи ја предвид потребата да се обезбеди достапност, во различните периоди, на однапред дефинирани количини на енергија од ОИЕ во согласност со целите за декарбонизација, очекуваната достапност на флексибилни ресурси и безбедноста на електроенергетскиот систем по најниска цена за крајниот потрошувач, како и земајќи го предвид придонесот за постигнување на истите цели за декарбонизација со други мерки согласност закон.

(6) Квотата која не е распределена во постапка за доделување мерки за поддршка, целосно или делумно може да се додаде на квотата што ќе се распределува на наредните постапки за доделување на мерки на поддршка.

(7) Врз основа на податоците и резултатите од ажурираниот план од ставот (4) на овој член министерот може да донесе одлука за доделување на нераспределните квоти од ставот (6) на овој член.

(8) Тригодишниот план за воведување на мерки за поддршка од ставот (1) на овој член се донесува најдоцна 31 декември во текот на третата година од донесување на планот се ажурира секоја година до крајот на февруари доколку има промени во влезните податоци од став (1) на овој член.

(9) По исклучок од ставот (5) на овој член, Владата може да ја уврди квотата за првата аукција за пазарна премија пред донесување на тригодишниот план.

Проценка на долгорочното влијание на мерките за поддршка

Член 23

(1) Министерството врз основа на Интегрираниот национален план за енергија и клима, Акцискиот план за спроведување на Интегрираниот национален план за енергија и клима, општинските планови и податоците од искористеноста и ефектите од доделените мерки за поддршка во претходните три години, најдоцна до 30 јуни во тековната година за наредната година подготвува Проценка на долгорочното влијание на мерките за поддршка и потребата од мерки за поддршка за наредните три години, која се доставува до Владата.

(2) При подготовката на проценката од ставот (1) на овој член се земаат предвид и националните потреби за зголемување на системската флексибилност, обезбедување на системски резерви за интеграција на ОИЕ и поднесените иницијативи за изградба на енергетски објекти во тековната година, од кои се планираат квоти и мерки за поддршка во рамките на тригодишен период од ставот (1) на овој член, во кој се предвидува очекуваната распределба на поддршката.

(3) По доставената проценка од ставот (1) на овој член, Владата може да донесе одлука за доделување на инвестициска поддршка и/или надоместок за поттикнување на изградба на енергетски објекти за обезбедување на потребите за системска флексибилност.

Техничка усогласеност и поддршка на иновативни технологии во областа на енергијата од обновливи извори

Член 24

(1) Технички спецификации на опрема и системите за енергија од обновливите извори кои треба да се исполнат за да може да се доделат мерките на поддршка од програмите за поддршка ги пропишува министерот.

(2) При дефинирање на техничките спецификации од ставот (1) на овој член се почитуваат и применуваат прифатливите национални стандарди или европски стандарди

утврдени од европските организации за стандардизација, кои се применуваат во Европската Унија.

Мерки за поддршка за електроцентрали кои користат ОИЕ

Член 25

(1) Мерките за поддршка од овој закон можат да се доделат за електроцентрали кои произведуваат електрична енергија од следниве ОИЕ:

1. соларна енергија;
2. ветерна енергија;
3. хидроенергија;
4. геотермална енергија;
5. енергија од биомаса;
6. енергија од депониски гас;
7. гас од постројки за прочистување на отпадни води, и
8. енергија од биогаз.

(2) Мерка за поддршка за користење на енергија од обновливи извори не се доделува за електричната енергија произведена во реверзибилни хидроелектроцентрали во пумпен режим на работа и енергијата потрошена во складишта на енергија и електрична енергија складирана и произведена од самостојни постројки за складирање на енергија.

(3) Мерка за поддршка за користење на енергија од обновливи извори не се доделува за електрична енергија превземена од мрежата и потоа складирана и инјектирана од енергетските складишта кои се наоѓаат на иста локација со ОИЕ.

(4) Мерката за поддршка согласно ставот (1) на овој член може да се прошири и на складишта за складирање на енергија на иста локација доколку објектот за складирање на енергија се наоѓа на иста локација со постројката за производство на сончева или ветерна енергија и доколку мерката за поддршка ги исполнува условите од ставот (3) на овој член.

(5) Мерка за поддршка може да се додели на објекти за складирање на енергија на иста локација и на самостојни објекти за складирање на енергија врз основа на капацитетот на објектите на начин кој не е поврзан со произведените MWh енергија од овие капацитети, под услов капацитетите да придонесуваат за интеграција на производството од ОИЕ.

(6) Мерки за поддршка не се доделуваат за електроцентралите во изградба или за постојни електроцентрали.

(7) По исклучок на ставот (3) на овој член мерка за поддршка може да се додели за постојни електроцентрали доколку за истите е спроведена реконструкција.

(5) Мерка за поддршката за биогорива, биотечности, биогаз (вклучувајќи биометан) и горива од биомаса може да се одобри само до степен до кој горивата за кои се дава помош се во со критериумите за одржливост и намалување на емисиите на стакленички гасови во согласност со овој закон и правилникот од член 88 став (3) од овој закон, за кои Владата доделува само една мерка на поддршка.

(6) Во случај за обезбедување услуги на балансна резерва и/или системски услуги Владата на предлог на Министерството за електроцентралите од ставот (5) на овој член може да додели друга мерка за поддршка согласно Законот за енергетика (*).

Времетраење на мерките за поддршка

Член 26

Мерките за поддршка се доделуваат за период од 15 години сметано од денот на првата исплата направена според договорот за поддршка односно договорот за пазарна премија или договорот за повластена тарифа на мерката за поддршка.

Средства за заштита на животната средина

Член 27

(1) За сите енергетски проекти кои се реализираат на градежно земјиште во државна или приватна сопственост, во рамки на постапките за доделување на мерки за поддршка или во постапки за изградба без користење на мерки за поддршка, задолжително се предвидуваат средства за заштита на животната средина кои опфаќаат отстранување на електроцентралата и враќање на земјиштето во првобитна состојба по истекот на животниот век на објектот.

(2) Средствата од ставот (1) на овој член се уплатуваат на посебна наменска сметка на Министерството, која се користи исклучиво за активности поврзани со:

- отстранување на електроцентралата и
- санација и рекултивација на земјиштето.

(3) Висината на средствата од ставот (1) се утврдува со уредба што ја донесува Владата на предлог на Министерството, поединечно за секоја технологија на ОИЕ.

(4) На инвеститор кој по завршување на животниот век на електроцентралата ќе ги исполни обврските за нејзино отстранување и враќање на земјиштето во првобитна состојба, средствата од ставот (2) на овој член му се враќаат во рок од 15 дена од поднесениот доказ и потврда од надлежен орган дека се исполнети обврските.

(5) Доколку инвеститорот не ги исполни обврските во рок од една година од завршувањето на животниот век на електроцентралата, Министерството започнува постапка согласно Законот за јавни набавка за отстранување на објектот и санација и рекултивација на земјиштето. Отстранувањето на електроцентралата се врши од средствата од ставот (2) на овој член.

Гаранција за учество во постапка за стекнување право за користење на мерка за поддршка

Член 28

(1) Барател кој се пријавува за учество во постапка за стекнување на право на користење на мерка на поддршка согласно овој закон е должен а достави гаранција, во форма на банкарска гаранција или депозит, изразена во евра по MW инсталирана моќност на електроцентрала за која барателот поднел понуда на аукција, како инструмент на обезбедување на сериозноста на понудата на барателот.

(2) Министерството ги отфрла како неприфатливи сите понуди на барателот кој не доставил гаранција за понуда согласно овој член.

(3) Формата, содржината, минималниот рок на важноста, износот, како и настаните што ја активираат банкарската гаранција, условите за наплата, промена и враќање на инструментот за обезбедување од став (1) на овој член, ги утврдува Министерството.

(4) Гаранцијата од ставот (1) на овој член е непренослива, неотповиклива и безусловна, издадена во корист на Министерството, без право на приговор, наплатлива на прв повик, издадена од деловна банка која е регистрирана и работи во согласност со законите на Република Северна Македонија, со рок на важност од шест месеци .

(5) Во рокот од ставот (2) на овој член не се вклучува настаните предизвикани од виша сила.

(6) Гаранцијата од ставот (1) на овој член не се доставува за електроцентрала чија изградба се финансира од Буџетот на Република Северна Македонија, односно заем за кој се издава гаранцијата од страна на Република Северна Македонија.

Овластената договорна страна

Член 29

(1) Правата и обврските на овластената договорна страна ги извршува ОПЕЕ.

(2) ОПЕЕ со корисниците на мерките на поддршка потпишуваат договор за:

1) откуп на електричната енергија од повластените производители кои користат повластена тарифа и

2) преземање на балансната одговорност за производството на повластените производители кои користат повластена тарифа.

(3) Владата ги пропишува правата и обврските на овластената договорна страна, критериумите и постапката за избор и назначување на овластената договорна страна во шемата за поддршка на пазарната премија, во случај кога Министерството предлага до Владата назначување на нова, односно замена на постојната овластена договорна страна.

Преземање на балансна одговорност

Член 30

(1) Производството на електрична енергија во електроцентралите кои користат ОИЕ го прогнозираат производителите.

(2) ОПЕЕ/Овластената договорна страна ја презема балансната одговорност за производството од повластените производители кои користат повластена тарифа со склучување на договор за преземање на балансната одговорност за производството на повластените производители кои користат повластена тарифа за времетраењето на периодот на поддршка.

(3) Повластените производители кои се стекнале со право на пазарна премија имаат право да се приклучат на балансната група на овластената договорна страна за времетраење на преодниот период за балансната одговорност согласно член 32 од овој закон.

Повластен производител

Член 31

(1) Производител на електрична енергија од обновливи извори се стекнува со статус на повластен производител на електрична енергија од обновливи извори (во натамошен текст: повластен производител) што му дава право на користење на повластена тарифа на начин и во постапка пропишани со овој закон.

(2) Правото за користење на повластена тарифа се стекнува со примена на постапки засновани на начелата на објективност, транспарентност и недискриминација

(3) Статусот на повластен производител се стекнува врз основа на решение за стекнување статус на повластен производител и одлука за користење на повластена тарифа, донесени од страна на Министерството во постапка утврдена со овој закон и подзаконските акти донесени согласно овој закон.

Пренос на статусот на повластен производител кој користи повластена тарифа

Член 32

(1) Енергетски субјект статусот на повластен производител може да го пренесе на друг енергетски субјект на кој му е пренесена лиценцата за вршење дејност производство на електрична енергија.

(2) За пренесување на статусот на повластен производител, повластениот производител поднесува барање со податоци за енергетскиот субјект на кого го пренесува статусот и доказ за исполнување на условите.

(3) Министерот со правилник ја пропишува содржината на барањето од став (2) на овој член и доказите за исполнување на условите за пренос на статусот на повластениот производител.

Престанок на статусот на повластен производител кој користи повластена тарифа

Член 33

(1) На енергетскиот субјект статусот на повластен производител му престанува доколку:

1.решението за стекнување на статусот е донесено врз основа на неистинити, неточни или нецелосни податоци;

2.техничко-технолошките карактеристики на енергетскиот објект се измениле поради неисправно или несоодветно одржување, со што се нарушени условите врз основа на кои е стекнат статусот;

3.субјектот не ги исполнува обврските или условите утврдени со овој закон или прописите донесени врз основа на овој закон;

4.му е истечена или одземена лиценцата издадена согласно со Законот за енергетика (*).

(2) Решението за престанок на статусот го донесува Министерството по службена должност или по предлог на друг надлежен орган, врз основа на писмено утврдени факти согласно ставот (1) од овој член.

(3) Против решението од ставот (2) на овој член, енергетскиот субјект има право да поднесе жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос и инспекциски надзор во втор степен.во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

(4) Министерството води Регистар на повластени производители, кој содржи:

- активни повластени производители и
- производители на кои им престанал статусот.

(5) Формата, содржината и начинот на водење на евиденцијата од ставот (4) на овој член со правилник ги пропишува министерот.

Регистар на повластените производители на електрична енергија

Член 34

(1) Министерството води регистар и на својата веб-страница објавува ажурирана евиденција на повластени производители на енергија од обновливи извори а особено за:

1. повластените производители на електрична енергија кои користат мерка за поддршка пазарна премија

2. повластените производители на електрична енергија кои користат мерка за поддршка повластена тарифа

3. повластените производители на електрична енергија кои користат мерка за поддршка договор за пазарно порамнување на разликата во цена и

4. статусот на склучените договори за мерки за поддршка и дали статусот на повластените производители е одземен, истечен или пренесен за секој производител засебно.

Надомест во случај на ограничување на испораката од страна на операторот на системот

Член 35

(1) Повластен производител има право на надоместок за електричната енергијата, која можел да ја произведе и да ја стави на располагање на надлежниот оператор на системот, но заради ограничувања на испораката бил спречен од оператор да ја испорача електричната енергија.

(2) Министерот со правилник ги пропишува начинот и условите за остварување на надоместокот од ставот (1) на овој член.

ГЛАВА VI ПОВЛАСТЕНА ТАРИФА

Постапка за доделување на повластена тарифа

Член 36

(1) Правото на користење на повластена тарифа се стекнува согласно овој закон за мали електроцентрали или демонстрациони проекти.

(2) Правото на користење на повластена тарифа се стекнува во постапка за доделување на повластена тарифа што ја спроведува Министерството врз основа на квоти утврдени со одлука од членот 22 став (5) од овој закон.

(3) Постапката за доделувањето на повластена тарифата се спроведува по пат на јавен повик, кој го објавува Министерството.

(4) Јавниот повик од ставот (3) на овој член содржи:

1. расположлива квота, видови на прифатливи технологии, максимален инсталиран капацитет на квалификувани електроцентрали и повластената тарифа што се применува во рамките на постапката;

2. рокот и начинот на доставување на банкарската гаранција согласно членот 28 од овој закон, како и средствата за заштита на животната средина согласно членот 27 од овој закон;

3. условите за учество и квалификациските барања, вклучително и потребната документација;

4. роковите за спроведување на постапката, начинот на учество и поднесување на пријавите;

5. други потребни податоци за постапката согласно со одредбите од овој закон и подзаконските акти донесени врз основа на овој закон.

(5) Доколку постапката за доделување на повластена тарифа се спроведува за мали електроцентрали или демонстрациони проекти на однапред определена локација, закупот на земјиште во државна сопственост или користењето на природното богатство за најповолните понудувачи се врши согласно со одредбите на законот со кој се уредува закупот на државно земјиште односно доделување права за користење на природни богатства.

(6) Правото на користење на повластена тарифа може да стекнат понудувачите кои ги исполнуваат условите утврдени во јавниот повик од ставот (4) на овој член.

(7) Постапката за доделување на повластена тарифа се спроведува во постапка на “.

(8) Владата на предлог на Министерството, со одлука ја утврдува вредноста на повластената тарифа за секоја поединечна постапка како фиксен износ по единица произведена електрична енергија (kWh) според видот на технологијата, инсталираниот капацитет, очекуваните производни карактеристики и пазарните услови, директно ја утврдува вредноста на повластената тарифа како фиксна цена по kWh).

(9) Повластена тарифа се пресметува и се исплаќа на месечно ниво.

Критериуми за доделување на повластена тарифа

Член 37

(1) Повластена тарифата се доделува врз основа на следниве критериуми:

1. техничката способност и изводливост на проектот вклучително и соодветноста на предложената технологија, проценета врз основа на фазата на подготвеност на проектот, степенот на техничка разработеност, изборот и соодветноста на технологијата, можноста за приклучување на инфраструктура и реалноста за реализација на планираните рокови за изградба и пуштање во употреба во утврдените рокови;

2. економска и финансиска способност на подносителот на пријавата за завршување на изградбата и управување со електроцентралата;

3. влијанието врз стабилноста и сигурноста на мрежа и снабдувањето за крајните потрошувачи, земајќи ја предвид локацијата на електроцентралата и можноста за приклучување на мрежата;

4. усогласеност со мерките за заштита на животната средина;

5. услови за приклучување на електроцентралата на мрежата;

6. енергетска ефикасност на електроцентралата земајќи ја во предвид технологијата за производство;

7. условите за користење на примарните извори на енергија.

(2) Врз основа на исполнетоста на критериумите Министерството за понудувачите кои учествувале на јавниот повик од членот 36 став (4) од овој закон донесува решение за стекнување на статус на повластен производител кој користи повластена тарифа и на својата веб-страница објавува листа на производители на кои им е доделени повластена тарифа.

(3) Начинот на спроведување на постапката за доделување на повластена тарифа, условите за учество, начинот на поднесување на понуди, квалификацијата, изборот и објавување на постапката за доделување на повластена тарифа со правилник ги пропишува министерот.

Откуп и продажба на електрична енергија од повластени производители кои користат повластени тарифи

Член 38

(1) ОПЕЕ/Овластената договорна страна ја откупува електричната енергија произведена од повластените производители кои користат повластена тарифа, врз основа на договор за повластена тарифа кој го склучува со повластениот производител кој користи повластена тарифа и правилата за регистрација за учество на пазарот на електрична

енергија и уредување на пазарот на билатерални договори, согласно член 116 став 2 точка 13 од Законот за енергетика (*).

(2) Договорот за повластена тарифа се склучува во согласност со решението за стекнување на статус на повластен производител кој користи повластена тарифа на електрична енергија и со овој закон.

(3) ОПЕЕ/ овластената договорна страна ја продава откупената електрична енергија произведена од повластените производители кои користат повластена тарифа на фер и транспарентен начин, на пазарот на билатерални договори, како и на организираниот пазар на електрична енергија, во постапка утврдена во Правилата за регистрација за учество на пазарот на електрична енергија и уредување на пазарот на билатерални договори.

(4) Трошоците на ОПЕЕ / овластената договорна страна за откуп на електрична енергија произведена од повластените производители кои користат повластена тарифа и трошоците за балансирање кон операторот на електропреносниот систем, се надоместува од продадената електрична енергија од ставот (3) на овој член и преку надоместокот за мерки за поддршка за производството на енергија од обновливи извори на повластените производители на електрична енергија од членот 50 од овој закон.

(5) Надоместокот од ставот (4) на овој член го плаќаат снабдувачите и трговците за најавените трансакции за крајна потрошувачка или крајните потрошувачи за најавени трансакции за сопствени потреби кога не набавуваат електрична енергија од снабдувачи или трговци регистрирани на пазарот на електрична енергија на големо.

Договор за повластена тарифа

Член 39

(1) Повластениот производител кој користи повластена тарифа со склучување на договор за повластена тарифа со ОПЕЕ/ овластената договорна страна се стекнува со право на откуп на произведената електрична енергија, преземање на балансната одговорност од страна на ОПЕЕ/ овластената договорна страна, за периодот на времетраење на мерката за поддршка.

(2) Договорот од ставот (1) на овој член се склучува во рок од седум дена од донесување на решението од членот 37 став (2) од овој закон.

(3) Вредноста на повластената тарифа објавена во јавниот повик за покренување и спроведување на постапката за доделување на повластена тарифа останува непроменета за времетраењето на договорот за повластена тарифа,

(4) Повластената тарифа се исплаќа од моментот на стекнување на статус на повластен производител.

(5) Договорот за повластена тарифа од ставот (1) на овој член особено содржи:

1. податоци за договорните страни и предмет на договор;
2. технологијата на производство и одобрената моќност на електроцентралата на повластениот производител;
3. местото на примопредавање на енергијата во системот;
4. права и обврски на договорните страни;
5. местото и начинот на мерење;
6. цената на повластената тарифа;
7. инструменти за обезбедување на договорните обврски;

8. обврски на ОПЕЕ/ овластената договорна страна во поглед на преземање на балансна одговорност;
 9. обврски на повластениот производител во поглед на планирање на работата на електроцентралата;
 10. причини за раскинување на договорот;
 11. начини за решавање на споровите и
 12. други елементи од важност за договорот.
- (6) Владата, на предлог на Министерството, ја одобрува содржина на договорот за повластена тарифа од ставот (1) на овој член.
- (7) Договорот од ставот (1) на овој член, влегува во сила од денот на влегувањето во сила на решението за стекнување на статус на повластен производител кој користи повластена тарифа.

ГЛАВА VII

ПАЗАРНА ПРЕМИЈА И ДОГОВОР ЗА ПАЗАРНО ПОРАМНУВАЊЕ НА РАЗЛИКАТА ВО ЦЕНА

Пазарни премии

Член 40

- (1) Производител на електрична енергија може да се стекне со пазарна премија со склучување на договор за пазарно порамнување на разликата во цена врз основа на аукција за пазарна премија во согласност со член 42 од овој закон.
- (2) Производител на електрична енергија може да се стекне со пазарна премија врз основа на договор за пазарно порамнување на разликата во цена за целиот или дел од инсталираниот капацитет на електроцентралата.
- (3) Пазарна премија врз основа на договор за пазарно порамнување на разликата во цена не може да добие мала електроцентрала и демонстрациоен проект.
- (4) Минималниот процент од инсталираниот капацитет на електроцентралата за кој може да се стекне пазарна премија врз основа на договор за пазарно порамнување на разликата во цена го одредува Министерството во јавниот повик.
- (5) Доколку пазарна премија врз основа на договор за пазарно порамнување на разликата во цена е стекната за дел од капацитетот на електроцентралата, електричната енергија за која се исплаќа пазарна премија се добива така што процентот од капацитетот на електроцентралата за кој е одобрена пазарната премија, се множи со количината на произведена електричната енергија во MWh испорачана во електроенергетскиот систем во точката на приклучување.

Одредување на највисоки цени за потребите на аукцијата за пазарни премии

Член 41

- (1) Одредувањето на највисоката цена која може да биде понудена на аукцијата за доделување на пазарна премија и за секоја аукција одделно, се пропишува со методологија која ја донесува министерот. Методологијата се објавува и на еб-страница на Министерството.
- (2) Највисоката цена може да се утврди за различни типови технологии и електроцентрали врз основа на следните критериуми:
1. инвестициски трошоци за изградба на електроцентралата;
 2. оперативни трошоци на електроцентралата;
 3. дисконтна стапка;
 4. работен век на електроцентралата;

5. коефициент на искористеност на електроцентралата;
 6. период на времетраење на мерките за поддршка;
 7. планирано годишно производство на електрична енергија од електроцентралата
- и
8. предвидената откупна цена на електричната енергија од електраната на референтната берза.

Аукции за пазарни премии

Член 42

(1) Министерството, преку јавен повик, организира/отпочнува аукции за доделување на право на пазарни премии во согласност со квотите утврдени од Владата во согласност со овој закон.

(2) Аукциите може да се спроведуваат за одредени географски подрачја и/или за една или повеќе видови технологии на електрани коишто користат обновливи извори на енергија, во зависност од можностите за приклучување и влијанието врз стабилноста на електроенергетскиот систем.

(3) На аукцијата можат да се пријавуваат инвеститори односно проекти кои се прифатени односно дел од Годишниот план за изградба на енергетски објекти согласно Законот за енергетика (*).

(4) По исклучок на ставот (3) на овој член инвеститор кој нема обврска за обезбедување овластување за изградба согласно Законот за енергетика (*), проектот за кој може да бара мерка за поддршка треба да е дел од општинскиот енергетски план на единицата на локална самоуправа во која планираат да се гради и да имаат позитивно мислење за проектот согласно Годишниот план за изградба на енергетски објекти.

(5) Аукцијата за пазарни премии се одвива во следниве фази:

1. квалификација;
2. наддавање и
3. доделување на мерка за поддршка - пазарна премија.

(6) За спроведување на постапката на аукција министерот формира Комисија согласно членот 45 од овој закон .

(7) Аукциите за доделување на пазарни премии се спроведуваат со поднесување на апликација по електронски пат преку јавно достапна платформа или Националниот портал за е-услуги согласно прописите од областа на електронско управување и електронски услуги, како и од областа на електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги, согласно утврденото во јавниот повик за секоја аукција.

(8) Владата, на предлог на Министерството, со Уредба за мерка за поддршка пазарна премија подетално ги пропишува

1. правилата и условите за секоја од трите фази на аукцијата за пазарна премија;
2. правилата, условите и начинот на спроведување на аукции;
3. започнување на постапката за аукција, поднесување и размена на документи и известувања;
4. содржината и формата на понудите;
5. начинот на заштита на содржината на понудата до нејзиното отворање;
6. времето на отворање на понудите;
7. објавувањето и формата на одлуките во постапката на аукција;
8. начинот на утврдување на исполнување на критериуми кои мора да бидат содржани при спроведување на аукцијата, правила за објавување на аукцијата, рокови за спроведување на аукцијата и начин за аплицирање како и критериуми за оценка на доставената документација;

9. моделот на договорот за пазарно порамнување на разликата во цена начинот на пополнување на квотата, проширувањето на квотата во случај кога преостанатата квота е помала од капацитетот што го нудат подносителите на барања и рангирањето на понудите на аукциите за неопределени локации и

10. правата и обврските на овластената договорна страна и повластениот производител кој користи мерка за поддршка пазарна премија за време на транзициониот период како и по неговото завршување.

Отпочнување аукција

Член 43

(1) Аукцијата се покренува и спроведува врз основа на јавен повик.

(2) Јавниот повик од ставот (1) на овој член особено содржи:

1. информација за начинот на поднесување на документацијата во хартиена или електронска форма;

2. електроцентрали кои можат да учествуваат како понудувачи;

3. расположливи квоти по тип на електроцентрала и инсталиран капацитет на електроцентрала;

4. највисока цена на електричната енергија што понудувачот може да ја понуди на аукцијата;

5. начинот и формата на пријавување за учество на аукцијата ;

6. документи кои се доставуваат со пријавата за учество на аукцијата;

7. критериуми за квалификација на понудувачите на аукцијата;

8. услови за квалификација и правила за наддавање на аукцијата согласно овој закон и подзаконските акти донесени на основ на овој закон;

9. рокови за постапката;

10. инструкции за обезбедување на банкарска гаранција за сериозност на понуда согласно овој закон;

11. информација за правен лек во постапката на аукција;

(3) Министерството ја објавува аукцијата на својата веб-страница согласно овој закон и подзаконските акти донесени согласно овој закон.

(4) Владата, на предлог на Министерството, со Уредба за мерка за поддршка пазарна премија ги уредува начинот на утврдување на исполнување на критериуми кои мора да бидат содржани при спроведување на аукцијата, правила за објавување на јавниот повик, правила за објавување и спроведување на аукцијата, рокови за спроведување на аукцијата и начин за аплицирање како и критериуми за оценка на доставената документација и пополнување на квотата за аукција.

Квалификација и наддавање при спроведување на аукцијата

Член 44

(1) Фазата на квалификација претставува фаза на елиминација во постапката на аукција во која што се одредуваат понудувачите кои ги исполнуваат критериумите за учество.

(2) За да се квалификуваат на аукцијата понудувачите мора да поседуваат најмалку:

1. енергетски објект кои се дел од Годишниот план за изградба на енергетски објекти согласно Законот за енергетика и

2. гаранција за учество во постапките од член 28 од овој закон.

(3) Понудувачите на аукцијата кои не ги исполнуваат квалификациски услови се одбиваат.

(4) За спроведувањето на постапката за квалификација за доделување пазарни премии, Комисијата од членот 45 од овој закон, води записник кој го потпишуваат претседателот и членовите на комисијата.

(5) Владата, на предлог на Министерството, во Уредба од членот 43 став (4) од овој закон подетално ги пропишува квалификациските услови.

Комисија за спроведување на аукција

Член 45

(1) За спроведување на аукција министерот формира Комисија за организирање на аукција составена од претседател и четири члена и нивни заменици од редот на вработените од кои три члена и нивни заменици се од редот на вработените во Министерството и два члена и нивни заменици се од редот на вработените во генералниот секретаријат на Владата. Претседател на Комисијата е член од вработените во Министерството.

(2) Членовите на Комисијата од ставот (1) на овој член се лица со стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен и најмалку пет години работно искуство во областа на енергетиката и/или јавните набавки.

(3) На членовите на Комисијата за спроведување на тендерска постапка им следува месечен надоместок за извршената работа, соодветен на обемот и сложеноста на работата, кој не е поголем од една десетина од просечната месечна нето-плата исплатена во Република Северна Македонија во претходната година, објавена од Државниот завод за статистика, кој се исплаќа за месеците во кои се спроведува тендерската постапка. Средствата за надоместокот се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија.

(4) Во постапката на аукцијата, комисијата ги извршува следниве работи:

1. отворање на понуди,
2. проверка на подобноста на понудувачите,
3. проверка на понудите од аспект на нивната исправност и исполнување на условите утврдени во јавниот повик и тендерската документација,
4. вреднување на понудите и составување на ранг-листа на понудувачи.

(5) Претседателот односно членот на комисијата не смее да има непосредни или посредни интереси кои, за време на работата на комисијата, можат да доведат до конфликт на неговите лични или деловни интереси со неговите задачи во комисијата.

(6) Претседателот и членовите на комисијата се должни да го информираат Министерството за евентуален конфликт на интереси согласно закон.

(7) Во случај кога претседател или член на комисијата ќе пријават можен судир на интереси, Министерството во рок од пет дена од денот на утврдување на судирот да определува друг претседател, односно член на комисијата.

Пополнување на квотата на аукција

Член 46

(1) По завршувањето на квалификациската фаза на аукцијата следи фаза на наддавање во којашто понудувачите кои се избрани во квалификациската фаза ќе наддаваат со своите понуди и ќе ја пополнат квотата на аукцијата по критериумот на најниска понудена цена.

(2) По завршувањето на постапката за наддавање над најниската цена, комисијата од членот 45 од овој закон составува ранг-листа на понудувачи.

(3) Рангирањето на понудувачите од ставот (2) на овој член се врши од најниска до највисока понудена цена и квотите се пополнуваат по истиот редослед.

(4) Понудувачот кој ќе понуди цена поголема од највисоката цена на од член 41 од овој закон, не влегува на ранг-листата од ставот (2) на овој член и Министерството ја одбива понудата.

(5) Понудувачот има право да ја одбие доделената пазарна премија за преостанатата квота доколку преостанатата квота е помала од капацитетот на електраната што понудувачот ја понудил.

(6) Во случај кога Владата донесува одлука за проширување на квотата за аукцијата, понудувачот чиј понуден капацитет на електроцентралата делумно влегува во квотата, по рангирањето на сите понуди, има право на пазарна премија за вкупниот понуден капацитет на електроцентралата само ако тоа проширување на маргиналниот дел од понудената инсталирана моќност изнесува најмногу 5% од вкупната квота за таа аукција.

(7) Начинот на пополнување на квотата, проширувањето на квотата во случај кога преостанатата квота е помала од капацитетот што го нудат подносителите на барања од ставот (5) на овој член, и рангирањето на понудите на аукциите на предлог на Министерството со Уредбата од членот 42 став (8) од овој закон.

**Решение за
одбивање или доделување на мерка на поддршка-
пазарна премија
Член 47**

(1) По спроведената постапка на аукција, комисијата изготвува извештај со ранг-листа на понудувачите и го доставува до Министерството.

(2) Врз основа на извештајот и ранг-листата од став (1) на овој член, министерот донесува решение за одбивање на понудата или решение за доделување на пазарна премија на секој понудувач на аукцијата во однос на неговата понуда.

(3) Против решението од ставот (2) на овој член може да се поведе управен спор. Во постапката за водење на управен спор може да се применат и прописите од областа на електронското управување и електронските услуги и од областа на електронските документи, електронската идентификација и доверливи услуги.

Договор за пазарно порамнување на разликата во цена

Член 48

(1) ОПЕЕ/овалстената договорна страна склучува договор за пазарно порамнување на разликата во цена со повластениот производител кој добил право на пазарна премија во постапка на аукција.

(2) Договорот од ставот (1) на овој член се склучува во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето од страна на повластениот производител, кој има доставено банкарска гаранција за реализација на проектот согласно Закон за енергетика (*).

(3) Договорот од ставот (1) на овој член задолжително содржи одредби за :

1. податоци за договорните страни и нивните права и обврски;
2. предмет на договорот;
3. видот и одобрениот капацитет на електроцентралата од страна на повластениот производител;
4. пазарната премија како разлика помеѓу постигнатата цена и референтната цена;
5. постигнатата цена која е резултат на аукцијата за пазарна премија;
6. референтна цена која е постигнатата цена на електрична енергија на организираниот пазар на електрична енергија во Република Северна Македонија ден однапред на часовно ниво;
7. средства за обезбедување на исполнување на договорните обврски;

8. основи за раскинување на договорот;
9. начин на решавање спорови;
10. права и обврски на страните во однос на правото на преземање од страна на финансиерите на проектот
11. инструменти за обезбедување на извршувањето на договорните обврски од страна на овластена договорна страна и од страна на повластениот производител и
12. други елементи на договорот.

(4) Во случај кога во пресметковниот период, референтната пазарна цена е помала од постигнатата цена, ОПЕЕ е должен на повластените производители на електрична енергија да им ја плати позитивната пазарна премија во согласност со договорот за пазарна премија.

(5) Во случај кога во пресметковниот период, референтната пазарна цена е поголема од постигнатата цена, повластените производители на електрична енергија се должни на овластената договорна страна да и ја платат негативната пазарна премија во согласност со договорот за пазарна премија.

(6) Пазарната премија не се исплаќа на повластените производители за периоди во кои пазарната цена, врз основа на којашто се утврдува референтната пазарна цена е негативна.

(7) Договорот за пазарно порамнување на разликата во цена престанува да важи со денот на престанок на важноста на одлуката за доделување право на пазарна премија или со истекот на статусот на повластен производител.

(8) Владата, на предлог на Министерството го уредува и моделот на договорот за пазарно порамнување на разликата во цена со Уредбата од членот 42 став (8) од овој закон.

Известување за спроведени постапки и проекти со доделени мерки за поддршка

Член 49

(1) Министерството до 31 март од тековната година, на својата веб-страница објавува извештај за спроведените аукции за доделување на пазарна премија и постапките за доделување на повластена тарифа за претходната календарска година.

(2) Во содржината на извештајот од ставот (1) на овој член Министерството може да објави и податоци и за статусот и степенот на развој на проектите за кои повластени производители стекнале право на поддршка во спроведените аукции за доделување на пазарна премија, односно постапката за доделување на повластена тарифа.

(3) Видот на податоци кои ги содржи извештајот за спроведените аукции за доделување на пазарна премија и постапки за доделување на повластена тарифа за претходната година со правилник ги пропишува министерот со правилник.

ГЛАВА VIII

ФИНАНСИРАЊЕ НА МЕРКИ ЗА ПОДДРШКА

Средства за поддршка на користењето енергија од обновливи извори

Член 50

(1) Мерките за поддршка може да се финансираат од средства собрани врз основа на надоместоци што ги плаќаат крајните потрошувачи за користење на енергија од обновливи извори и од средства од Републичкиот буџет.

(2) Крајните потрошувачи на повластените производители на електрична енергија од членот 31 од овој закон им плаќаат надоместок за мерки за поддршка за производството на енергија од обновливи извори.

(3) При утврдување на надоместоците за мерките за поддршка на повластените производители, се земаат предвид сите трошоци и приходи на ОПЕЕ како овластена договорна страна во врска со спроведување на системот на мерки за поддршка утврден со овој закон.

(4) Средствата собрани од ОПЕЕ како овластена договорна и балансно одговорна страна согласно со овој закон, не се сметаат за приходи на ОПЕЕ и се користат исклучиво за плаќање на надоместоци и трошоци што ги сноси ОПЕЕ во извршување на своите обврски како овластена договорна страна согласно овој закон.

(5) Владата на предлог на ОПЕЕ, може да дозволи дел од средствата собрани од ОПЕЕ како овластена договорна и балансно одговорна страна согласно со овој закон, да се дистрибуираат на финалните потрошувачи, на начин што ќе овозможи намалување на нивната потрошувачка или користење на електрична енергија во периодите кога цената на електрична енергија се ниски без притоа таквите мерки да имаат влијание на конкуренцијата помеѓу снабдувачите.

(6) Операторот на пазарот на електрична енергија е должен да отвори и води наменска сметка на која ќе се уплаќаат средствата за финансирање на системот на мерки за поддршка и од која ќе ги исплаќа повластените производители.

(7) Начинот и рокот за утврдување на надоместокот од ставот (2) на овој член, како и начинот на собирање и користење на средствата за мерки за поддршка на користење на енергија од обновливи извори, на предлог на Министерството по претходна добиена согласност од Министерство за финансии ги пропишува Владата .

ГЛАВА XI ГАРАНЦИИ НА ПОТЕКЛО

Издавање на гаранција на потекло

Член 51

(1) ОПЕЕ издава гаранција на потекло на објективен, транспарентен и недискриминаторен начин со цел да се докаже на крајните потрошувачи уделот на енергија од ОИЕ во енергетскиот микс на снабдувачот.

(2) Пумпно-акумулационите хидроелектроцентрали можат да добијат гаранции на потекло за произведената електрична енергија од која се одзема енергијата потрошена во пумпниот режим за полнење.

(3) Гаранцијата на потекло не се издава на енергетски субјект кој:

1. произведуваат електричната енергија во реверзибилна хидроелектроцентрала за делот од електричната енергија произведена во пумпен режим од членот 25 ставови (2) од овој закон;

2. складирана енергија за чие производство се користени необновливи извори на енергија и

3. енергетски објекти кои се користат за греење и ладење со инсталирана моќност под 1 MW.

(4) Гаранцијата на потекло се издава на енергетските субјекти односно производители на електрична енергија за вкупната моќност на електроцентралата.

(5) ОПЕЕ ги продава гаранциите на потекло добиени од повластениот производител и приходите собрани од продажбата на гаранциите на потекло ги пренесува на посебна наменска сметка која се користат за финансирање на системот на мерки за поддршка, од членот 50 став (6) од овој закон.

(6) ОПЕЕ не смее да поседува лиценца и не може да биде вклучен во вршење на дејностите производство, снабдување или трговија со енергија.

(7) Гаранцијата на потекло се издава само за електричната енергија произведена по запишувањето на енергетскиот објект во Регистарот на гаранции на потекло од членот 59 од овој закон.

(8) Гаранцијата на потекло се издава за произведената количина електрична енергија измерена на местото на приклучување на електроцентралата која користи обновливи извори.

(9) При пресметка на произведената количина на електрична енергијата од ставот (8) на овој член не се земаат во предвид електричната енергија произведена и користена за сопствена потрошувачка и електричната енергија набавена од друг извор.

(10) Гаранцијата на потекло се издава само еднаш за стандардна големина од 1 MWh произведена електрична енергија од обновливи извори која е произведена за кумулативен период од најмногу шест месеци сметано од денот кога започнало производството на енергија за кое е бара гаранција за потекло.

(11) ОППЕ нема право да издава повеќе од една гаранција за потекло за единица произведена енергија.

(12) Гаранцијата на потекло важи една година, од денот на производството на соодветната енергетска единица.

(13) Барањето за издавање на гаранција на потекло може да се поднесе во рок од шест месеци од последниот ден на периодот на производство на електрична енергија за кој се бара гаранцијата на потекло, но не подоцна од 15 март во тековната година за производството на електрична енергија од претходната година.

(14) Периодот на производство на електрична енергија за кој се издава гаранција на потекло не може да биде подолг од шест месеци од денот на поднесување на барањето.

Постапка на издавање на гаранции на потекло

Член 52

(1) За издавање на гаранции за потекло се поднесува барање до ОПЕЕ од страна на производителот на електрична енергија, гас, вклучително водород произведен од ОИЕ, или топлинска енергија за електроцентралата на територија на Република Северна Македонија кој нема статус на повластен производител кој користи повластена тарифа или пазарна премија.

(2) Барањето од ставот (1) на овој член, се поднесува во електронска форма.

(3) Кон барањето од став (1) на овој член, барателот доставува доказ дека е уплатен надоместокот за издавање на гаранции за потекло, во согласност со тарифникот на ОПЕЕ.

(4) По поднесеното барање и уплатениот надоместок од ставовите (2) и (3) на овој член, ОПЕЕ ги обезбедува од операторот на електропреносниот систем или операторот на електродистрибутивниот систем податоците за вкупно произведената електрична енергија во kWh која барателот ја предал во мрежата, за периодот за кој се бараат гаранции.

(5) Операторот на електропреносниот, електродистрибутивниот односно затворениот електродистрибутивен систем на кој е приклучен објектот за кој се издава гаранција на потекло е должен да му достави на операторот на пазарот на електрична енергија податоци за производството на електрична енергија.

(6) Доколку ОПЕЕ утврди дека се исполнети условите за издавање на гаранции за потекло, во рок од 10 дена од денот на поднесувањето на барањето, му ја издава гаранцијата за потекло на барателот.

(7) Со денот на издавањето, барателот станува носител на гаранцијата за потекло.

(8) Доколку од поднесеното барање за издавање на гаранции за потекло и обезбедената документација и податоци ОПЕЕ утврди дека има потреба од дополнителни податоци или појаснувања на податоците, за тоа го известува барателот во рок од 10 дена од денот на приемот на барањето, во известувањето ги наведува дополнителните податоци и документи, односно појаснувањата кои барателот треба да ги достави до ОПЕЕ.

(9) ОПЕЕ во рок од 10 дена од приемот на дополнителните податоци и документи, односно појаснувањата, донесува решение за одбивање на барањето во кое се наведува причината за одбивањето или ја издава гаранцијата за потекло.

(10) Операторот на електропреносниот, електродистрибутивниот односно затворениот дистрибутивен систем на кој е приклучен објектот што користи ОИЕ е должен, на барање на производителот на електрична енергија, да издаде потврда дека е обезбедено мерење на производството на електрична енергија.

(11) ОПЕЕ воведува поедноставени постапки за издавање на гаранции на потекло и намален надоместок за регистрација за малите инсталации со инсталирана моќност помала од 50 kW и за заедниците за обновливи извори на енергија.

Гаранции на потекло за гас

Член 53

(1) Снабдувач кој снабдува гас преку мрежа на природен гас или водород, вклучително и гасовити обновливи горива од небиолошко потекло и биометан, преку гаранциите на потекло на крајните потрошувачи им обезбедува докази за уделот или количината на енергија од обновливи извори кој ги има во енергетскиот микс.

(2) Од обврската од ставот (1) на овој член се исклучува:

1. делот од понудениот енергетски микс што се однесува на комерцијални цели без систем за индивидуално следење на потрошувачот, доколку такви понуди постојат, каде што снабдувачот може да користи преостанатата комбинација на извори на енергија како резидуален микс за тој потрошувач и

2. кога ОПЕЕ да не издава гаранции на потекло за производител кој добива финансиска поддршка преку мерки за поддршка согласно овој закон.

(3) Доколку краен корисник користи гас од водород или од мрежа, вклучително и гасовити обновливи горива од небиолошко потекло и биометан, предвидено во договорот или комерцијалната понуда на снабдувачот, ОПЕЕ е должен да обезбеди дека поништените гаранции на потекло соодветствуваат на карактеристиките на мрежата преку која е извршено снабдувањето.

(4) Начинот на пресметка и прикажување на учеството на сите видови извори на енергија во продадената електрична енергија со правилник го пропишува ОПЕЕ.

Систем за гаранции на потекло

Член 54

(1) ОПЕЕ воспоставува и одржува електронски систем за издавање, пренос и укинување и поништување на гаранции на потекло, кој обезбедува точност, доверливост и заштита од злоупотреби.

(2) Постапките за издавање, пренесување и поништување на гаранциите на потекло ОПЕЕ ги спроведува согласно со стандардот CEN – EN 16325.

(3) ОПЕЕ врши надзор врз издавањето, преносот, укинување и поништување на гаранциите за потекло.

(4) Секоја гаранција на потекло која не е откажана, истекува најдоцна 18 месеци по датумот на производство на енергетската единица на која се однесува.

Содржина на гаранцијата на потекло

Член 55

(1) Гаранцијата на потекло за енергијата произведена од обновливи извори особено содржи податоци за:

1. датум на издавање;

2. назив на Телото - издавач на гаранции за потекло кое ја издало и држава во која е Издадена;

3. назив, седиште и единствен матичен број на субјектот за носителот на гаранцијата за Потекло;

4. локација, инсталирана моќност и вид на технологија на електроцентралата, како и датум кога е пуштена во употреба;

5. регистарски код на електроцентралата во која е произведена електричната енергија за која се издава гаранцијата за потекло;

6. датум до кој важи гаранцијата за потекло, кој не може да биде подолг од 12 месеци сметајќи од денот на кој е произведена последната количина од електричната енергија за која се однесува гаранцијата за потекло;

8. единствен реден број на гаранцијата за потекло;

9. извор на енергија од кој е произведена енергијата за која што се издава гаранцијата на потекло, како и почеток и крај на производството кои што ќе бидат запишани за:

– обновливи гасови, вклучително и гасовити обновливи горива од небиолошко потекло и биометан, како и греење и ладење од обновливи извори на часовни интервали,

– електрична енергија од ОИЕ во согласност со периодот за порамнување согласно Законот за енергетика (*).

Пренос на гаранции на потекло

Член 56

(1) Гаранциите на потекло се преносливи и се продаваат независно од произведената енергија во однос на која се издадени.

(2) Гаранцијата за потекло може да се пренесе во текот на нејзината важност од носителот на гаранцијата на друго лице, трговец и/или снабдувач со електрична енергија

(во натамошниот текст: корисник на Регистарот на гаранции за потекло) при што периодот на важност на гаранцијата за потекло не се менува, а по извршениот пренос корисникот на Регистарот на гаранции за потекло, станува носител на гаранцијата.

(3) Преносот на гаранциите за потекло се врши по поднесено барање за пренос од страна на корисникот на Регистарот на гаранции за потекло до ОПЕЕ, во електронска форма, кое содржи и изјава од носителот на гаранцијата за потекло од ставот (2) на овој член, со која се дава согласност за преносот.

(4) Телото - издавач на гаранции за потекло нема да издаде изменета гаранција за потекло и нема да ја евидентира промената на носителот во Регистарот на гаранции за потекло, ако при обезбедувањето на податоци и документација добие:

- известување во електронска форма од Тело – издавач на гаранции за потекло на друга држава дека е започната постапка за признавање на истата гаранција во таа држава или

- податоци дека носителот на гаранцијата за потекло е потрошувач на електрична енергија или

- податоци дека носителот на гаранцијата за потекло е корисник на Регистарот на гаранции за потекло кој продава електрична енергија на потрошувачи и предметната гаранција претставува доказ за учеството на електричната енергија од обновливи извори во енергијата што ја продава.

(5) Доколку со поднесеното барање за пренос на гаранција за потекло и обезбедената документација и податоци од ставовите (3) и (4) на овој член, ОПЕЕ утврди дека се исполнети условите за пренос на гаранцијата за потекло, во рок од 10 дена од денот на поднесувањето на барањето, издава гаранција за потекло во која се наведува новиот носител и ја евидентира промената на носителот во Регистарот на гаранции за потекло.

(6) Во случај кога од поднесеното барање за пренос на гаранцијата за потекло и обезбедената документација и податоци, ОПЕЕ утврди дека има потреба од дополнителни податоци или појаснување на податоците, за тоа го известува барателот во рок од 10 дена од денот на приемот на барањето и во известувањето ги наведува дополнителните податоци и документи, односно појаснувањата коишто барателот треба да ги достави до ОПЕЕ.

(7) ОПЕЕ во рок од 10 дена од приемот на дополнителните податоци и документи, односно појаснувањата донесува решение за одбивање на барањето во кое се наведува причината за одбивање или ја пренесува гаранцијата на потекло.

(8) Со цел енергијата произведена од обновливи извори се прикаже на купувачот само еднаш, не е дозволено повеќекратно пресметување и прикажување.

(9) Електричната енергија произведена од обновливи извори, за која производителот на енергија од обновливи извори ги продал гаранциите на потекло одвоено од електричната енергија во однос на која се издадени, не може да му се прикаже на крајниот купувач како енергија произведена од обновливи извори.

Укинување и поништување на гаранции за потекло

Член 57

(1) Гаранцијата за потекло се укинува од ОПЕЕ со решение и истото се евидентира во Регистарот на гаранции за потекло доколку:

1. Гаранцијата за потекло е искористена (активирана) од носителот кој е нејзин краен корисник или

2. е истечен периодот на важност на самата гаранција за потекло.

(2) Гаранцијата за потекло се поништува од ОПЕЕ со решение и истото се евидентира во Регистарот на гаранции за потекло доколку:

1. е добиено известување од Тело – издавач на гаранции за потекло на друга држава дека гаранцијата за потекло е запишана во соодветен регистар на гаранции на другата држава или

2. издадената гаранција за потекло била издадена врз основа на погрешни податоци наведени во барањето или погрешни податоци за измерената количина на електрична енергија за која се однесувала гаранцијата за потекло или

3. Носителот на гаранцијата за потекло доставил барање за поништување на гаранцијата за потекло.

(3) Во случаите на поништување на гаранција на потекло од ставот (2) точка 1 на овој член, ОПЕЕ пред поништувањето ги известува Телото – издавач на гаранции за потекло на другата држава во чиј регистар на гаранции е запишана предметната гаранција за потекло и носителот на гаранцијата.

Признавање на гаранции на потекло издадени во други држави

Член 58

(1) Гаранцијата за потекло се признава и запишува во Регистарот на гаранции за потекло доколку е издадена од Тело – издавач на гаранции за потекло на држава членка на Европската унија или договорна страна на Енергетска заедница.

(2) Гаранцијата за потекло од ставот (1) на овој член се признава по поднесено барање за упис во Регистарот на гаранции за потекло, од страна на носителот на гаранцијата за потекло кој бара признавање на гаранцијата за потекло издадена во друга држава до ОПЕЕ.

(3) Носителот на гаранцијата на потекло кон барањето од ставот (2) на овој член, доставува и доказ дека е уплатен надоместокот за признавање на гаранции за потекло, во согласност со тарифникот на ОПЕЕ.

(4) По поднесеното барање и уплатениот надоместок од ставовите (2) и (3) на овој член, ОПЕЕ по службена должност поднесува барање за известување од Телото-издавач на гаранции за потекло на друга држава, кое ја издало предметната гаранција за потекло, дека не постојат никакви пречки за признавање на гаранцијата.

(5) По добивањето на известувањето од ставот (4) на овој член, доколку не постојат пречки за признавање, ОПЕЕ во рок од пет дена донесува решение за упис во Регистарот на гаранции за потекло кое го доставува до носителот на гаранцијата за потекло и за истото го известува Телото-издавач на гаранции за потекло на друга држава.

(6) Доколку од известувањето од ставот (4) на овој член, се утврди дека постојат пречки за признавање на гаранцијата, ОПЕЕ во рок од пет дена од доставување одговор по известувањето, донесува решение со кое го одбива признавањето на гаранцијата на потекло и во кое ги образложува причините поради кои е одбиено признавањето.

(7) Гаранција на потекло издадена во друга држава ОПЕЕ може да не ја признае поради сомнеж во нејзината точност, доверливост и веродостојност, или доколку не е издадена од страна на тело кое што не е член на Европската асоцијација на тела за издавање на гаранции за потекло (АИБ).

(8) Во случаите на одбивање на признавањето од ставот (6) на овој член, ОПЕЕ ги известува Министерството, Секретаријатот на Енергетската заедница доколку се работи за договорна страна на Енергетска заедница и Европската комисија доколку се работи за држава членка на Европската унија и ги наведува причините за таквото одбивање.

(9) ОПЕЕ го зема предвид мислењето на Секретаријатот на Енергетската заедница односно на Европската комисија и во случај на неприфаќање, доставува писмено образложение за причините за неприфаќањето.

(10) ОПЕЕ го објавува решението на својата веб-страница.

Регистар на гаранции за потекло

Член 59

(1) Во Регистарот на гаранции за потекло на електрична енергија произведена од обновливи извори кој го води ОПЕЕ се евидентираат сите издадени, пренесени, признаени, укинати и поништени гаранции за потекло.

(2) Регистарот за гаранции за потекло се води во електронска форма.

(3) Регистарот за гаранции на потекло особено ги содржи следниве податоци:

1. назив, седиште, единствен матичен број на субјектот и контакт информации на носителот на гаранцијата за потекло;

2. назив, седиште, единствен матичен број на субјектот и контакт информации на носителот на лиценцата за производство на електрична енергија во чијашто електроцентрала е произведена електричната енергија;

3. единствениот регистарски код на електроцентралата од Регистарот на електроцентраликои произведуваат електрична енергија од обновливи извори на енергија кој го води Министерството;

4. локација, инсталирана моќност и вид на технологија на електроцентралата во која се произведува електричната енергија;

5. почетниот и крајниот датум на периодот на производство на електрична енергија за кој се однесува гаранцијата за потекло;

6. измерените количини предадена електрична енергија во мрежата според податоците добиени од операторот на електропреносниот систем или операторот електродистрибутивниот систем;

7. единствен реден број на гаранцијата за потекло;

8. податоци за извршениот пренос на гаранцијата, корисникот на регистарот на гаранции за потекло или производителот;

9. податоци за признаените гаранции за потекло од други држави;

10. податоци за гаранции за потекло кои се истечени и

11. податоци за укинати или поништени гаранции за потекло.

(4) Регистарот од ставот (1) на овој член е јавно достапен на веб-страницата на ОПЕЕ.

Правила за гаранции на потекло

Член 60

(1) ОПЕЕ изработува правила за гаранциите на потекло, согласно со овој закон и правилата на Европското здружение на организации кои издаваат гаранции на потекло, чиј член е, со кои особено се уредува начинот на регистрација на корисниците на гаранции на потекло, содржината и формата на договорите со корисниците, евиденцијата на гаранциите на потекло и други прашања неопходни за издавање, пренос, употребување, укинување и поништување на гаранциите на потекло.

(2) Правилата од ставот (1) на овој член ги одобрува Регулаторна комисија за енергетика.

Пресметка на уделот на енергија од обновливи извори во вкупната продадена електрична енергија

Член 61

(1) Енергетски субјект е должен да презема мерки за зголемување на уделот на енергијата произведена од обновливи извори во вкупно произведената енергија.

(2) Уделот на произведената енергија од обновливи и други извори снабдувачот го докажува со релевантни гаранции на потекло и податоци утврдени со пресметката на уделот во согласност со правилата од ставот (6) на овој член.

(3) ОПЕЕ врши пресметка и на својата веб-страница објавува за уделот на обновливи и други извори на енергија во произведената и испорачана електрична енергија кај крајните потрошувачи во Република Северна Македонија, во согласност со правилата од став (6) на овој член.

(4) При пресметувањето од ставот (3) на овој член, ОПЕЕ особено ги зема во предвид укинатите (искористените и истечените) гаранции за потекло и ги вклучува во пресметката на преостанатиот енергетски микс.

(5) Снабдувачот ги пресметува и на крајниот потрошувач му ги прикажува податоците за учеството на секој извор на енергија во вкупната продадената електрична енергија врз основа на јавно објавените податоци на ОПЕЕ од ставот (3) на овој член и укинатите гаранции за потекло.

(6) Регулаторната комисија за енергетика врши надзор над ОППЕ, операторите на преносните системи, операторите на дистрибутивните системи, операторите на затворените дистрибутивни системи, снабдувачите и другите субјекти во извршувањето на обврските утврдени со овој закон и прописите донесени согласно на овој закон, со кои се уредуваат гаранциите за потекло.

(7) За начинот на пресметка и прикажување на учеството на сите видови извори на енергија во продадената електрична енергија во кој подетално се пропишува начинот на кој се пресметува и покажува учеството на сите видови енергенси во продадената електрична енергија кај крајниот потрошувач, како и начинот на контрола на пресметката, со правилник го пропишува министерот.

ГЛАВА X

ДОГОВОР ЗА КУПУВАЊЕ НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА ОД ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ „РРА“

Договори за купување на електрична енергија од обновливи извори

Член 62

(1) Производителите на електрична енергија од обновливи извори имаат право да склучуваат договори за купување на електрична енергија од обновливи извори „РРА“ со крајни потрошувачи и снабдувачи под пазарни услови.

(2) Договорите од ставот (1) на овој член не смеат да бидат предмет на несразмерни или дискриминаторски постапки, надоместоци или ограничувања што го попречуваат нивното склучување и извршување.

(3) За целите на обезбедување ценовна предвидливост и постигнување на целите од Интегрираниот национален план за енергија и клима, Министерството презема мерки за промоција на договорите за купување на електрична енергија од обновливи извори.

(4) За намалување на финансискиот ризик на договорната страна која ја купува електрична енергија преку договор од ставот (1) на овој член, можат да се применат инструменти што вклучуваат државни или приватни гаранции по пазарни услови, како и механизми за групирање на побарувачка, во согласност со прописите за државна помош.

(5) Министерството врши идентификација на правни, административни и други пречки за склучување и спроведување на договорите од ставот (1) на овој член и еднаш годишно до 31 декември поднесува извештај до Владата, заедно со предлог-мерки за нивно отстранување.

(6) Органите надлежни за планирање при изработка и спроведување на урбанистички и просторни планови, обезбедуваат интеграција и користење на енергија од обновливи извори.

(7) Надлежните органи кои носат урбанистички планови со операторите на преносниот и дистрибутивниот систем од ставот (6) на овој член доколку е оправдано и технички изводливо ги вклучуваат системите за греење и ладење од обновливи извори во урбанистичките планови, со цел соодветно интегрирање на ефектите од мерките за енергетска ефикасност и управување со потрошувачката.

(8) Информации за преземените мерки од ставовите (3), (4), (5), (6) и (7) на овој член се вклучуваат во извештаите за напредокот на статусот на реализација на Интегрираниот национален план за енергија кои се изготвуваат согласно Законот за енергетика (*).

ГЛАВА X ПОТРОШУВАЧИ-ПРОИЗВОДИТЕЛИ НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА ОД ОИЕ

Производство на електрична енергија за сопствена потрошувачка

Член 63

(1) Потрошувач се стекнува со статус на потрошувач-производител на електрична енергија од ОИЕ (во понатамошниот текст: потрошувач-производител) со:

1. приклучување на електроцентралата на внатрешните електрични инсталации на објектот на кој што има сопственост или право на користење и
2. регулирање на договорните односи со соодветниот оператор на системите за пренос или дистрибуција на електрична енергија и снабдувач.

(2) Потрошувач-производител, поединечно или преку агрегатори, има право:

1. да произведува обновлива енергија, во која се вклучува и производството за сопствена потрошувачка, да складира и продава вишок произведена електрична енергија од ОИЕ вклучително и преку договор за купување на електрична енергија од обновливи извори, меѓусебна трговија со енергија од обновливи извори или од снабдувач на електрична енергија, без да бидат предмет на:

- дискриминаторни или непропорционални процедури, надоместоци и мрежни трошоци што не ги одразуваат трошоците во однос на електричната енергија која ја користат од мрежа или која ја предаваат од или ја внесуваат во мрежата;

- дискриминаторни или непропорционални процедури и на какви било трошоци или надоместоци во однос на електрична енергија од обновливи извори што ја произведуваат и што останува во нивните простории;

2. да инсталираат и управуваат со системи за складирање електрична енергија во комбинација со инсталации што произведуваат електрична енергија од обновливи извори за сопствена потрошувачка без да подлежи на двојни надоместоци, вклучително и

надоместок за мрежарина за складирана електрична енергија што останува во нивните простории;

3. да ги задржат своите права и обврски како крајни потрошувачи;

4. да добиваат надомест, вклучително и преку мерки за поддршка, за произведената електрична енергија од обновливи извори што ја внесуваат во мрежата, на начин што ја одразува пазарната вредност на таа електрична енергија и што може да ја земе предвид нејзината долгорочна вредност за мрежата и животната средина.

(3) Инсталираната моќност на електроцентралата на потрошувач-производител не може да биде поголема од инсталираната моќност на потрошувачот.

(4) На потрошувач - производител кој произведува електрична енергија согласно со овој закон, инсталациите со кои произведува или складира електрична енергија се сметаат за внатрешни инсталации на потрошувач-производител.

(5) Потрошувач-производител може да добие мерка за поддршка за производство на електрична енергија од ОИЕ под услови и во постапка утврдена со овој закон.

(6) За стекнување со мерка за поддршка потрошувачот-производител е должен да води одвоено мерење на енергијата произведена од обновливи извори и да има складиштата на електрична енергија.

(7) На потрошувач-производител може да му се наплатуваат недискриминаторни пропорционални надоместоци во однос на произведената електрична енергија што останува во просториите на потрошувачот-производител во еден или повеќе од следниве случаи:

1. доколку произведената електрична енергија користи мерки за поддршка, до степен до кој нема влијание на економската одржливост на проектот и стимулативниот ефект на поддршката;

2. доколку електричната енергија се произведува во инсталации со вкупен инсталиран капацитет поголем од 30 kW.

(8) Инсталацијата на потрошувачот- производител може да биде во сопственост на трето лице или да биде управувана од трето лице за потребите на поставување, управување и мерење и одржување, под услов третото лице да постапува исклучиво по упатствата и во корист на на потрошувачот-производител.

(9) Третото лице од ставот (8) на овој член не се смета за потрошувач-производител на енергија од обновливи извори.

(10) Министерот во Правилникот ги пропишува видот и максималната инсталирана моќност на електроцентралата, максималната инсталирана моќност на складиштето на електрична енергија, формата и содржината на постапката за склучување на договор помеѓу потрошувачот - производител и снабдувачот со електрична енергија, начинот на доставување податоци и евидентирање на склучените договори, начинот на пресметка на вредноста на вишокот на електричната енергија произведена од потрошувачот - производител и начинот на пресметка на вредноста на вишокот на електричната енергија предадена во електродистрибутивната мрежа, како и пресметковниот период.

Договор за купопродажба на електрична енергија помеѓу потрошувач-производител и снабдувач

Член 64

(1) Потрошувачот - производител склучува договор за купопродажба на електрична енергија со снабдувач.

(2) При склучувањето на договорот од ставот (1) на овој член снабдувачот е должен на потрошувачот-производител да му понуди договор по еден од пресметковните методи од членот 68 од овој закон.

(3) Вишокот на произведена електрична енергија снабдувачот кој го снабдува потрошувачот-производител е должен да го откупи согласно договорот од ставот (1) на овој член.

(4) Периодот за порамнување на побарувањата и обврските помеѓу потрошувачот - производител и снабдувачот е една година и се врши најдоцна до 1 април во тековната година за претходната година.

Право на споделување на енергија од обновливи извори

Член 65

(1) Домаќинствата, малите и средни претпријатија и јавни институции имаат право да учествуваат во споделување на енергија како активни потрошувачи на недискриминаторен начин.

(2) Активните потрошувачи имаат право да споделуваат енергија од обновливи извори меѓу себе врз основа на меѓусебни склучени договори или преку правно лице под услов споделувањето на енергија да не претставува нивна примарна комерцијална или професионална дејност.

(3) Активните потрошувачи можат да назначат трета страна како организатор за споделување на енергија за целите на:

1) подготвување и ги известува за договорите за споделување на енергија со други релевантни субјекти, кои можат да бидат снабдувачи и оператори на систем за електрична енергија, и за аспекти поврзани со тарифите, надоместоците и други трошоци;

2) обезбедување поддршка за управување и балансирање;

3) склучување договори и фактурирање на активните потрошувачи кои учествуваат во споделување на енергија;

4) инсталација и работа, вклучувајќи мерење и одржување, на објектот за производство или складирање на електрична енергија од обновливи извори.

(4) Организаторот за споделување на енергија или друго лице може да поседува или управува со објект за складирање или производство на обновлива енергија до 6 MW, без да се смета за активен потрошувач, освен ако е еден од активните потрошувачи кои учествуваат во споделувањето на енергија.

(5) Организаторот за споделување на енергија треба да обезбеди недискриминаторни услуги и транспарентни цени и услови за услугите.

(6) Активните потрошувачи кои учествуваат во споделување на енергија:

1. имаат право да ја добијат споделената електрична енергија предадена во мрежата намалена од нивната вкупна мерена потрошувачка во временски интервал не подолг од периодот за порамнување согласно законот за енергетика;

2. ги задржуваат своите права и обврски како крајни потрошувачи;

3. немаат обврска да добијат лиценца за снабдување доколку електричната енергија од обновливи извори се дели помеѓу домаќинства со инсталиран капацитет до 10,8 kW за единечни домаќинства и до 50 kW за повеќестанбени блокови;

4. имаат пристап до доброволни модел договори со фер и транспарентни услови за споделување на енергијата;

5. во случај на спор што произлегува од договор за споделување на енергијата, имаат право на вонсудско решавање на спорови со други учесници во договорот за споделување на енергијата;

6. не се предмет на неправилен и дискриминаторски третман од страна на учесниците на пазарот;

7. ги известуваат операторите на систем за електрична енергија и нивните снабдувачи на електрична енергија за договорите за споделување на електрична енергија индиректно или преку организатор на споделување на енергија.

(7) Операторите на електропреносниот и електродистрибутивниот систем се должни да:

1. ги следат, собираат и потврдуваат податоците за мерење поврзани со споделената електрична енергија со крајните потрошувачи и учесниците на пазарот најмалку секој месец, и за таа цел да воспостават соодветните информациски системи;

2. бидат контакт-точка за:

- регистрирање на договорите за споделување на енергија;
- доставување практични информации за споделување на енергија;
- примање информации за мерните точки, промените во локацијата и учеството; и
- за потврдување на пресметката на јасен, транспарентен и навремен начин.

(8) Ранливите потрошувачи и потрошувачите погодени од енергетска сиромаштија може да учествуваат во споделување на енергија. Владата, на предлог на Министерството може во програмата за заштита на ранливи потрошувачи согласно со Законот за енергетика (*) да воведо мерки за поддршка или квота за учество на овие категории на потрошувачи во споделување на енергија.

Право на приоритетен пристап на потрошувач-производител

Член 66

(1) Операторот на електродистрибутивниот, затворениот електродистрибутивен или операторот на електропреносниот систем е должен приоритетно да ја преземе во системот електричната енергија од потрошувачот-производител, освен во случај кога е загрозувана сигурноста на системот.

(2) Операторот на електродистрибутивниот, затворениот електродистрибутивен или операторот на електропреносниот систем е должен:

1. да постави двонасочно броило на местото на примопредавање на електричната енергија, на потрошувачот-производител, кое овозможува одвоено мерење на испорачаната и преземена електрична енергија и

2. да постави контролно броило на местото на приклучување на инсталацијата за производство на електрична енергија и инсталацијата за потрошувачка на електрична енергија на потрошувачот-производител, кое ја регистрира вкупната количина на електрична енергија произведена од потрошувачот-производител.

(3) Операторот на електродистрибутивниот, затворениот електродистрибутивен или операторот на електропреносниот систем е должен до снабдувачот и Министерството, до

десетти во месецот за претходниот месец, да достави податоци за количината на преземена, предадена и произведена електрична енергија во електроцентралата на потрошувачот-производител.

(4) Потрошувачот-производител е должен на овластените лица на операторот на електродистрибутивниот, затворениот електродистрибутивен или операторот на електропреносниот систем да им дозволи и овозможи пристап до мерните уреди, инсталациите и до местото на поврзување, заради проверка на исправноста, подесување на заштитни уреди, замена и одржување на уредите.

Регистар на потрошувачи-производители и проценка на нивното производство

Член 67

(1) Операторот на електродистрибутивниот, затворениот електродистрибутивен или операторот на електропреносниот систем е должен да води регистар на потрошувачи-производители приклучени на електродистрибутивниот, затворениот електродистрибутивен или електропреносниот систем, кој ги содржи следниве податоци:

1. име, презиме и место на живеење за физичко лице односно назив и седиште на правно лице на потрошувачот-производител;
2. вид на потрошувач-производител;
3. вид на електроцентрала и инсталирана моќност на електроцентралата;
4. локација на електроцентралата;
5. мерка за поддршка која ја користи потрошувачот-производител и
6. одобрена максимална едновремена моќност на објектот на потрошувач-производител.

(2) Операторот на електродистрибутивниот систем, затворениот електродистрибутивен систем или операторот на електропреносниот систем по истекот на тековната година е должен најдоцна до 1 март во тековната година за претходната година до Министерството да ја достави вкупната количина на презема, предадена и произведена електрична енергија во електроцентралата за потрошувачот-производител.

(3) Формата, содржината и начинот на водење на регистарот од ставот (1) на овој член со правилник ги пропишува министерот.

Начин на пресметка на преземена и предадена електричната енергија од потрошувач-производител

Член 68

(1) Пресметката на преземената и предадена електрична енергија од страна на потрошувачот-производител се врши согласно следниве шеми:

1. Начин на нето мерење, за електроцентрали со инсталирана моќност до 16 kW;
2. Начин на нето пресметка, за електроцентрали со инсталирана моќност од 16 kW до 50 kW;
3. Комерцијална шема на снабдување, за електроцентрали со инсталирана моќност поголема од 50 kW.

(2) Пресметката се врши врз основа на податоците од членот 66 став (3) од овој закон, при што се применуваат тарифни елементи поврзани со временската рамка на преземање и испорака на електричната енергија.

(3) Пресметката на мрежните услуги за потрошувачите-производители се врши согласно цените утврдени според методологијата за формирање на тарифи за вршење на регулираните енергетски дејности пренос и дистрибуција на електрична енергија, земајќи ги предвид количините на преземена и испорачана електрична енергија.

(4) Снабдувачот ја презема балансната одговорност за мерното место на потрошувачот-производител.

(5) Потрошувач-производител со инсталирана моќност на електроцентрала поголема од 300 kW доставува конечен дневен распоред на предадена енергија до снабдувачот и операторот на електродистрибутивниот или затворениот дистрибутивен систем и ги сноси трошоците за дебаланс.

(6) Трошоците за дебаланс ги утврдува ОПЕЕ, согласно единичните цени на дебаланс за сите часови во пресметковниот период согласно законот за енергетика.

Мерење на електрична енергија од страна на операторот на системот

Член 69

(1) Операторот на системот на кој е приклучен енергетскиот објект на потрошувачот-производител врши мерење на количината на предадена и преземена електрична енергија на местото на приклучокот кон електропреносниот или електродистрибутивниот систем.

(2) Покрај мерењата од ставот (1) на овој член операторот на системот на кој е приклучен енергетскиот објектот на потрошувачот-производител дополнително врши мерење или проценка на произведената електрична енергија на местото на приклучокот на постројката за производство и на инсталацијата за потрошувачка на електрична енергија.

(3) Операторот на системот од ставот (1) на овој член е должен најдоцна до последниот ден во месецот да доставува податоците за мерење до снабдувачот и ОПЕЕ.

(4) По барање на Министерството, Регулаторната комисија за енергетика или ОПЕЕ, операторот од ставот (1) на овој член доставува и податоците за мерење или проценка на вкупно произведената електрична енергија.

Начин на нето-мерење

Член 70

(1) Нето-мерењето се применува како метод по кој вишокот електрична енергија испорачана во мрежата од страна на потрошувачот-производител за време на пресметковниот период се пренесува како енергетски депозит во наредните периоди кога потрошувачката го надминува сопственото производство.

(2) Основата за месечна пресметка е нето-разликата помеѓу испорачаната електрична енергија (вклучително и депозитот) и преземената електрична енергија.

(3) Доколку потрошувачот-производител испорача повеќе енергија отколку што преземал, вишокот се пренесува како депозит, а снабдувачот не пресметува потрошувачка.

(4) Во случај кога разликата е негативна, разликата се користи како основа за фактурирање согласно договорот за купопродажба на електрична енергија.

(5) Снабдувачот до 1 април во тековната за претходните 12 месеци е должен да изврши финална пресметка.

(6) Вишокот на испорачана енергија снабдувачот го плаќа на потрошувачот-производител по договорена цена, без дополнителни мрежни и други надоместоци.

(7) Од пресметаниот вишок од ставот (6) на овој член се подмируваат настанатите долгови, а остатокот се исплаќа во рок од 30 дена од пресметката.

(8) Надоместокот за поттикнување на производство од обновливи извори кој го плаќа потрошувачот-производител во случај на промена на шемата на нето-мерење се пресметува согласно ставот (4) на овој член.

Начин на нето-пресметка

Член 71

(1) Со нето - пресметката паричната вредност на вишокот на електрична енергија испорачана од потрошувачот-производител се користи како финансиски депозит за намалување на сметките во следните периоди.

(2) Основата за месечна пресметка е нето-разликата помеѓу вредноста на испорачаната и вредноста на преземената електрична енергија.

(3) Доколку потрошувачот-производител преземе повеќе енергија отколку што испорачал, ја плаќа разликата според договорената цена.

(4) Во случај кога испорачаната енергија е поголема, разликата се пренесува како паричен депозит во корист на потрошувачот -производител.

(5) Финансискиот депозит се пресметува како производ на вишокот и договорената цена, намалена за 5%.

(6) Депозитот се користи во периоди кога преземената енергија ја надминува произведената.

(7) Надоместокот за поттикнување на обновливи извори се пресметува врз основа на нето - разликата од пресметковниот период.

Мерење на електрична енергија од страна на операторите на системите

Член 72

(1) Операторот на системот на кој е приклучен објектот на потрошувачот-производител ја мери количината на предадена и потрошена електрична енергија кај потрошувачот-производител на местото на приклучување на објектот на потрошувачот-производител на преносниот или дистрибутивниот систем и врши мерење или проценка на произведената електрична енергија на местото на приклучување на објектот за производство на електрична енергија и инсталациите за потрошувачка на електрична енергија на потрошувачот-производител.

(2) Операторот на системот од ставот (1) на овој член месечно доставува до снабдувачот и операторот на пазарот на електрична енергија податоци за мерењето на местото на приклучување на објектот на потрошувачот-производител на дистрибутивниот систем.

(3) По барање на Министерството или ОПЕЕ операторот од системот од ставот (1) на овој член доставува и податоци за мерење или проценка на вкупната произведена електрична енергија.

(4)

Колективен потрошувач-производител

Член 73

(1) Право на колективно дејствување како потрошувачи-производители имаат потрошувачите од категоријата домаќинства и комерцијалните субјекти согласно со Законот за енергетика(*) доколку објекти се наоѓаат во иста зграда или станбен комплекс.

(2) Потрошувачите од ставот (1) на овој член меѓусебните односи ги уредуваат со договор, во кој меѓу другото е вклучен и соодветниот удел во моќноста и производството на електроцентралата на секој потрошувач поединечно и назначуваат претставник.

(3) Потрошувачите од иста зграда или од повеќе станбените блокови на објекти за станбено домување, можат заеднички да се вклучуваат во активностите наведени во член 65 став (2) од овој закон, преку кој можат да договараат и споделување на обновлива енергија што се произведува на нивната локација или локации меѓу себе, без оглед на мрежните трошоци и другите трошоци, такси, давачки и даноци што се применуваат за секој потрошувач-производител на ОИЕ.

(4) Индивидуалните потрошувачи-производители кои дејствуваат колективно го остваруваат правото да го применуваат начинот за пресметка во согласност со инсталираната моќност на електроцентралата на потрошувачот-производител и други права од членот 63 став (2) од овој закон.

(5) Снабдувачот и претставникот на потрошувачите-производители кои колективно произведуваат електрична енергија склучуваат договор со кој се уредуваат правилата за распределба на електрична енергија и периодот за распределба на електричната енергија.

(6) Потрошувачите-производители кои делуваат колективно ги задржуваат своите права и обврски како потрошувачи, и спрема нив не смее да се применат неоправдани или дискриминирачки услови и постапки, кои го спречуваат нивното учество во колективното производство, од страна на операторот на електродистрибутивниот систем.

(7) Електроцентралата за сопствена потрошувачка на потрошувачите-производители кои делуваат колективно се приклучува преку посебен приклучок на соодветното мерно место.

(8) Мерните места на потрошувачите кои учествуваат во колективното производство и мерното место на електроцентралата за сопствена потрошувачка се опремени со паметен систем за мерење на електрична енергија.

(9) Моќноста на електроцентралата на потрошувачите-производителите кои делуваат колективно не може да биде поголема од збирот на одобрените приклучна моќност на поединечните потрошувачи од ставот (1) на овој член.

(10) Снабдувачот врши распределба на произведената електрична енергија помеѓу потрошувачите-производители кои дејствуваат колективно.

(11) Видот и начинот на пресметка на обврските на потрошувачите-производители кои дејствуваат колективно, како и правата и обврските на снабдувачите во врска со купопродажниот договор за електрична енергија склучен со потрошувачи-производители кои дејствуваат колективно, со правилник ги пропишува министерот.

ГЛАВА XI ЗАЕДНИЦА НА ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ НА ЕНЕРГИЈА

Права на заедниците на обновливи извори на енергија

Член 74

(1) Заедница за користење на обновливи извори на енергија може да:

1. произведува, троши, складира и продава енергија од обновливи извори, и да склучува договори за откуп на енергија од обновливи извори;

2. ја распределува произведената енергија од обновливи извори добиена од производните постројки на заедницата меѓу своите членови во согласност со меѓусебните договори и

3. пристапува до соодветните енергетски пазари, директно и самостојно или преку договор за агрегација согласно Законот за енергетика (*).

(2) Одредбите од Законот за енергетика (*) кои се однесуваат на условите за добивање лиценца за вршење енергетска дејност производство на електрична енергија или складирање на енергија, правата и обврските на носителите на лиценца, пристапот и приклучувањето на соодветната преносна или дистрибутивната мрежа и плаќањето на трошоците за приклучување и користење на соодветната мрежа, како и на регистрација и учество на соодветниот пазар на енергија, се применуваат и на заедницата за користење на обновливи извори на енергија.

Потрошувачи како членови на заедница на обновливи извори на енергија

Член 75

(1) Крајните потрошувачи, особено домаќинствата, имаат право да учествуваат во заедници на обновливи извори на енергија.

(2) Членувањето во заедницата за ОИЕ не влијае врз правата и обврските кои членовите на заедницата ги имаат како потрошувачи и не е предмет на неоправдани или дискриминаторни услови и постапки кои би спречиле нивно учество во заедницата при што учеството на потрошувачите кои се правни лица во производството и продажбата на енергија од обновливи извори, не претставува нивна примарна комерцијална или професионална дејност.

(3) Операторот на електродистрибутивниот систем заради олеснување на трансферот на енергија во рамките на заедниците за обновлива енергија воспоставува соработка со заедниците за обновлива енергија.

Методи за постигнување на целите на заедницата на обновливи извори на енергија

Член 76

Заедницата на обновливи извори на енергија може да се стекне со статус на повластен производител на енергија од обновливи извори на енергија и право на мерки за поддршка согласно со овој закон.

ГЛАВА XIII КОРИСТЕЊЕ НА ЕНЕРГИЈАТА ОД ОБНОВЛИВИТЕ ИЗВОРИ ВО СЕКТОРОТ ЗА ГРЕЕЊЕ И ЛАДЕЊЕ

Учество на енергија од обновливи извори во вкупната потрошувачка на енергија за греење и ладење

Член 77

(1) Промовирање на употребата на енергијата од обновливи извори во секторот за греење и ладење и учеството на ОИЕ во вкупната потрошувачка на енергија за греење и ладење се определува во индикативни процентни поени како пресметан годишен просек од вкупната потрошувачка на енергијата во секторот за греење и ладење за определен период во Интегрираниот национален план за енергија и клима.

(2) Владата за да ги постигне целите од ставот (1) на овој член, при пресметката на уделот од обновливи извори во секторот греење и ладење и при пресметка годишниот просек како зголемување, може да:

1. ја земе во предвид отпадната топлина од греење и ладење, до најмногу 40% од вкупната цел за годишно зголемување на уделот од обновливи извори во секторот греење и ладење;

2. утврди дека е исполнето потребното просечно годишно зголемување доколку вкупниот удел на енергија од обновливи извори во секторот греење и ладење е над 60% од определениот во Интегрираниот национален план за енергија и клима;

3. утврди дека е исполнето половина од потребното просечното годишниот зголемување доколку вкупниот удел на енергија од обновливи извори во секторот греење и ладење е над 50% и под 60% од определениот во Интегрираниот национален план за енергија и клима;

4. ја земе во предвид електричната енергија од обновливи извори што се користи за греење и ладење до ограничување од 0,4 процентни поени, под услов ефикасноста на генераторот на топлина и ладење да е поголема од 100% при што просечното годишно зголемување да се зголеми за половина од електричната енергија од обновливи извори изразена во процентни поени.

(3) За исполнување на учеството на ОИЕ во секторот греење и ладење согласно став (1) од овој член Владата може да ја земе во предвид исплатливоста на имплементација на одредени решенија во ретко населени средини со мал број на жители.

(4) Во случаите кога не може да се постигнат целите од ставот (1) на овој член Министерството во Интегрираниот национален енергетски и климатски извештај за напредокот на статусот на реализација на Интегрираниот националниот план за енергија и клима ја известува Енергетската заедница.

(5) Министерството со правилник ја пропишува методологијата за пресметување на учеството на енергијата од обновливи извори во бруто финалната потрошувачка на енергија во секторот за греење и ладење.

Мерки за зголемување на учеството од обновливи извори во секторот греење и ладење

Член 78

(1) Со цел да се зголеми учеството на ОИЕ во секторот греење и ладење Министерството врз основа на објективни и недискриминаторски критериуми, може да воспостави и јавно да објави листа на мерки и да назначи енергетски субјекти, јавни или стручни и образовни институции за спроведување на мерките.

(2) За да се постигне годишниот просек како зголемување од член 77 став (2) од овој закон Министерството може да донесе програма за зголемување на уделот на обновливи извори во секторот греење и ладење користи со најмалку две од следниве мерки:

1. физичко вклучување на енергија од обновливи извори како мешавина од енергенс или отпадна топлина и ладење во изворите на енергија и горива што се испорачуваат за греење и ладење;

2. инсталација на високоефикасни системи за греење и ладење од обновливи извори во згради, поврзување на згради со ефикасни системи за централно греење и ладење или користење на енергија од обновливи извори или отпадна топлина и ладење во индустриски процеси на греење и ладење;

3. обезбедување на институционална поддршка и градење на капацитети на органите на државна управа и надлежните институции и единиците на локална самоуправа за процена на потенцијалот за локално греење и ладење од обновливи извори и за планирање, спроведување и советување за проекти и инфраструктура за енергија од обновливи извори;

4. развивање на механизми за намалување на ризикот и на инвестициските трошоци за проекти за греење и ладење од обновливи извори и отпадна топлина и ладење, во кои се вклучуваат и можности за здружување на помали проекти и интегрирање на помали проекти во програми за енергетска ефикасност и реконструкција на згради согласно Законот за енергетска ефикасност ;

5. промовирање договори за купување обновлива енергија за греење и ладење за комерцијални потрошувачи и колективни мали потрошувачи со еднаква или помала од 30 kW инсталирана проектирана топлинска моќност;

6. програми за замена на фосилни горива, системи за греење кои не се компатибилни со обновливи извори или програми за постепено укинување на фосилните горива;

7. имплементација на проекти за греење и ладење од обновливи извори во соработка со органите на единиците на локална самоуправа;

8. промовирање на производството на биогаз и негово намешување во гасната мрежа наспроти негово користење за производство на електрична енергија;

9. промовирање на интеграција на технологијата за складирање на топлинска енергија во системите за греење и ладење;

10. промовирање на системи за централно греење и ладење од обновливи извори, со посебен осврт на заедници за ОИЕ, со вклученост на мерки, шеми и мерки за поддршка согласно Законот за енергетска ефикасност ;

11. други мерки кои придонесуваат за инсталирање на опрема за греење и ладење од обновливи извори и развој на енергетските мрежи за снабдување на зградите и индустријата со енергија од обновливи извори за греење и ладење.

(3) При донесувањето и спроведувањето на мерките за поддршка од ставот (2) на овој член, Министерството обезбедува достапност на мерките до сите корисници, особено до ранливите потрошувачи утврдени согласно со Законот за енергетика.

(4) Заради следење на исполнувањето на мерките енергетските субјекти и институциите од ставот (1) на овој член најдоцна до 31 март во тековната година поднесуваат извештај за претходната година до Министерството кој содржи:

1. вкупната испорачана количина на енергија за греење и ладење;
2. вкупната количина на обновлива енергија потрошена за греење и ладење;
3. количината на отпадна топлина ипотрошена за греење и ладење;
4. учеството на обновливите извори на енергија и отпадната топлина во вкупната количина на енергија потрошена за греење и ладење и
5. видот на обновливиот извор на енергија.

Централно греење и ладење

Член 79

(1) Снабдувачот на топлинска енергија е должен информациите за учеството на ОИЕ и нивото на енергетска ефикасност на централниот систем за греење и ладење, да ги објави во фактурите на потрошувачите или на својата веб-страница или информациите да ги достави до потрошувачите или Министерството на нивно барање.

(2) Информациите за уделот на енергија од обновливи извори се изразуваат како процент од бруто-финалната потрошувачка на енергија во греење и ладење доделена на

потрошувачите на даден систем за централно греење и ладење, вклучувајќи информации за тоа колку енергија се троши за да се испорача една единица топлина до потрошувачот или крајниот потрошувач.

Права и обврски на корисниците на топлинска енергија

Член 80

(1) Операторите на системите за дистрибуција на топлинска енергија, енергетска ефикасност ја постигнуваат на начин уреден во Интегрираниот национален план за енергија и клима.

(2) Корисниците на топлинска енергија од системите за дистрибуција на топлинска енергија кои не се ефикасни и кои не ја постигнале енергетската ефикасност во рокот од Интегрираниот национален план за енергија и клима можат да се исклучат од системот дистрибуција на топлина со раскинување или промена на договорот, со цел самите да остварат производство на топлинска енергија од обновливи извори.

(3) Правото на исклучување со раскинување или измена на договор од ставот (2) на овој член може да го остварат индивидуални потрошувачи или заедниците за обновливи извори на енергија формирани од страна на потрошувачите или од страна на правни лица што дејствуваат во име на самите потрошувачи.

(4) За повеќестанбени блокови, исклучувањето може се врши исклучиво на ниво на цела зграда во согласност со Законот за домување.

(5) Корисникот може да се исклучи од системот или да го раскине договорот од ставот (2) на овој член доколку докаже дека планираното алтернативно решение за снабдување со енергија за греење и ладење од обновливи извори има значително подобри енергетски карактеристики.

(6) Како доказ за проценката на енергетските карактеристики на алтернативно решение од ставот (5) на овој член може да се земе и извештај за енергетска контрола изготвен од овластен енергетски контролор.

(7) Во случај на раскинување на договорот за користење на топлинска енергија заради физичко исклучување, со раскинувањето на корисникот може да му биде побарано порамнување односно наплата трошоци настанати директно како резултат на физичкото исклучување и за неамортизираниот дел од средствата потребни за обезбедување топлина и ладење.

(8) Условите и начинот на кој се врши исклучувањето од системите за централно греење и ладење поблиску се уредуваат со Правилата за снабдување со топлинска енергија, кои ги донесува Регулаторната комисија за енергетика согласно Законот за енергетика(*).

Постапка и услови за поврзување

Член 81

(1) Производител на топлинска енергија од обновливи извори е должен да обезбеди испорачаната топлинска енергија да ги задоволува барањата за квалитет, доверливост на снабдувањето и заштита на животната средина утврдени со техничките прописи и потребниот степен на енергетска ефикасност на производниот капацитет.

(9) Начинот и условите за приклучување на производителите и потрошувачите на постојниот дистрибутивен систем се пропишуваат од операторот на дистрибутивниот систем за централно греење во мрежни правила со топлинска енергија, кои ги одобрува Регулаторната комисија за енергетика согласно Законот за енергетика (*).

Услуги за балансирање

Член 82

(1) Операторот на електродистрибутивниот систем, односно затворениот електродистрибутивен систем на секои четири години најдоцна до 31 декември во текот на четвртата година, во соработка со операторите на системите за дистрибуција на топлинска енергија во областа на нивното работење вршат процена на потенцијалот на системите од аспект на економичност во однос на други решенија, што вклучува обезбедување балансирање и други системски услуги за задоволување на побарувачката и складирање на вишок на електрична енергија од обновливи извори.

(2) По исклучок на ставот (1) на овој член на барање на Министерството операторите од спроведуваат дополнителна процена на потенцијалот на системите од аспект на економичност во однос на други решенија доколку се појават значајни промени во технолошките решенија, пазарните услови или правната рамка кои можат суштински да влијаат врз исплатливоста, одржливоста или техничката реализираност на предвидените системи, или кога постои можност од идни проекти за кои е потребна процена на развој на топлинската инфраструктура.

(3) Процената од ставовите (1) и (2) на овој член операторите на системите за дистрибуција на топлинска енергија ја доставуваат до Министерството во рок од 15 дена по завршување на процената.

ГЛАВА XIV

КОРИСТЕЊЕ НА ЕНЕРГИЈА ОД ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ ВО ТРАНСПОРТОТ

Учеството на енергијата од обновливи извори во бруто - финалната потрошувачка на енергија во секторот транспорт

Член 83

(1) Учеството на енергијата од обновливите извори во бруто финалната потрошувачка на енергија во секторот транспорт и мерките за постигнување на уделот се уредува со Интегрираниот национален план за енергија и клима.

(2) ОИЕ во бруто финалната потрошувачка на енергија во секторот транспортот од ставот (1) на овој член ги вклучува:

1. течните и гасовити горива од небиолошко потекло кои се користат во транспортот, како и нивното користење во транспортот како меѓупроизвод за производство на:

- конвенционални течни и гасовити горива или
- биогорива, доколку намалувањето на емисиите на стакленички гасови што се постигнува со употреба на обновливи горива од небиолошко потекло не се вклучува во пресметката на заштедите на емисии на стакленички гасови од биогоривата;

2. биогасот и

3. горивата од рециклиран јаглерод.

(3) Бруто финалната потрошувачка на енергија од обновливи извори во секторот транспорт се пресметува како збир од сите количини на биогорива, биогас и обновливи горива од небиолошко потекло, што се користат за енергетски цели во секторот за транспорт, вклучително и горивата што се директно испорачани во резервоарите на пловни објекти во езерски сообраќај.

(4) Носителите на лиценца за трговија на големо со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспортот, согласно Законот за енергетика (во натамошниот текст: трговци со горива) учествуваат во остварување на задолжителната цел на ОИЕ во секторот транспортот, утврдена во Интегрираниот национален план за енергија и клима.

(5) Министерството во соработка со министерството надлежно работите од областа на земјоделството со правилник ги пропишува суровините за производство на биогаз за транспорт и напредните биогорива од ставот (2) на овој член.

(6) Начинот на постапување на трговците со гориво за остварување и следење на учеството на ОИЕ во секторот транспорт се уредуваат со уредба која на предлог на министерството ја донесува Владата.

(7) Уредбата од ставот (6) на овој член ги уредува:

1. остварувањето на учеството на обновливите извори на енергија во секторот транспорт;

2. начинот на исполнување на обврските;

3. мерките за остварување на учеството на ОИЕ во секторот транспорт;

4. начинот на ставање на горивото од ставот (4) на овој член во промет и електричната енергија од обновливи извори за управување со моторни возила,

5. начинот на известување за остварувањето на учеството на ОИЕ во секторот транспорт и

6. други прашања во врска со остварување на учеството ОИЕ во секторот транспорт.

(8) Владата на предлог на Министерството може да донесе одлука за ослободување од обврските или да утврди различни обврски за трговците со гориво и тоа под услови да:

1. ги ослободи трговците со горива кои испорачуваат електрична енергија, односно обновливи горива од небиолошко потекло наменето за употреба во транспортот, да се усогласат со минималниот удел на напредни биогорива и биогаз.

2. им утврди различни обврски на различни трговци со горива или обврски за различни видови на горива, притоа земајќи го предвид количините, енергетската содржина или емисиите на стакленички гасови;

3. направи разлика помеѓу различните транспортни сектори.

(9) Министерот со правилник го пропишува начинот за пресметување на минималните удели на обновлива енергија во секторот за транспорт.

(10) Министерството води Регистар за трговците со горива од ставот (4) на овој член, која содржи податоци за задолжителното учество на енергијата од обновливи извори во секторот транспорт за тековната и претходната календарска година.

(11) Формата и содржината на регистарот од ставот (10) на овој член со правилник ја пропишува министерот.

Квалитет на биогорива

Член 84

(1) Биогоривата, биотечностите и биометанот кои се пласираат на пазарот треба да ги исполнуваат барањата за квалитет утврдени со Уредбата за квалитетот на течните горива согласно Законот за енергетика и техничките и другите прописи поврзани со складирањето на биогоривата.

(2) Покрај барањата за квалитет на течните горива и техничките и другите прописи за складирањето од ставот (1) на овој член биогоривата, кои се пласираат на пазарот треба да ги исполнуваат и критериумите за одржливост и намалување на емисиите на стакленички гасови согласно овој закон.

(3) Исполнувањето на критериумите за одржливост го верифицира акредитирано правно лице согласно закон.

Посебни правила за биогорива, биотечности и горива од биомаса произведени од житни култури за исхрана на луѓето и храна за животни

Член 85

(1) Уделот на биогорива и биотечности, како и на горива од биомаса, кои се користат во секторот транспорт, а се произведуваат од житни култури за исхрана на луѓето и храна за животни, е утврден со Интегрираниот национален план за енергија и клима.

(2) За целите на пресметување на бруто финалната потрошувачка на енергија, учеството на енергијата од обновливи извори и поттикнување на употребата на биотечности и горива од биомаса произведени од житни култури за исхрана на луѓето и храна за животни во секторот транспорт се применуваат посебни правила со кои се обезбедува нивна одржливост.

(3) Министерството во соработка со министерството надлежно од областа на земјоделството и министерството надлежно од областа на животната средина изработува посебни правила за биогорива, биотечности и горива од биомаса произведена од житни култури за исхрана на луѓето и храна за животни, кои ги објавува на својата веб страница.

Соработка, рамена и следење на податоците за течните и гасовити горива

Член 86

(1) Министерството соработува и разменува на податоци за доброволните шеми со системите на договорни страни на Енергетската заедница и на државите членки на Европската унија, како и со акредитираните тела за верификација од член 84 став (3) од овој закон, со цел да се намали ризикот од повеќекратно пријавување на еден податок за одржливоста и карактеристиките на горивата, вклучувајќи ги емисиите на стакленички гасови во текот на нивниот животен циклус, од производниот процес до пласманот на пазарот од страна на трговецот на горивото.

(2) За целите од ставот (1) на овој член и следењето на течните и гасовитите горива за кои се пресметува учеството на енергија од обновливи извори во секторот транспорт и за други цели во согласност со овој закон, трговците на гориво се должни во Регистарот од членот 83 став (10) од овој закон најдоцна во 15-ти во тековниот месец за претходниот месец да ги внесат податоците и информациите потребни за проверка на исполнувањето на условите за остварување на учеството на енергија од обновливи извори во секторот транспорт

(3) Во случај на сомневање за злоупотреба или злоупотреба на податоците, Министерството го известува Секретаријатот на Енергетската заедница и договорните страни на Енергетската заедница, а доколку се работи за земја членка на Европската унија, ја известува Европската Комисија и државата членка на Европската Унија.

(4) Министерот со правилник од членот 83 став (11) од овој закон го пропишува начинот на одржување и достапноста, видот на податоци и начинот за нивно доставување од трговците со гориво.

ГЛАВА XV

КРИТЕРИУМИ НА ОДРЖЛИВОСТ И НАМАЛУВАЊЕ НА ЕМИСИИТЕ НА СТАКЛЕНИЧКИ ГАСОВИ ОД БИОГОРИВА, БИОТЕЧНОСТИ И ГОРИВА ОД БИОМАСА

Критериуми на одржливост и критериуми за намалување на емисиите на стакленички гасови

Член 87

(1) Биогоривата, биотечностите и горивата од биомаса кои се ставаат во промет и кои се пресметуваат во уделот на енергијата произведена од обновливи горива, мора да ги исполнуваат критериумите за одржливост и критериумите за намалување на емисиите на стакленички гасови, утврдени со закон и правилникот од членот 88 став (3) од овој закон.

(2) Целта на воспоставување на критериумите за одржливост и критериумите за намалување на емисиите на стакленички гасови е намалување на емисиите на стакленички гасови од употребата на биогорива и биотечности и употребата на горива од биомаса, зачувување на земјоделските, шумските и природните екосистеми со висока биолошка вредност, избегнување на индиректната пренамена на видот на земјиштето, намалувањето на влијанието врз заштитените подрачја и биодиверзитетот, количината на јаглерод и влага во почвата, водата и шумите.

(3) Поттикнувањето на критериумите за одржливост и критериумите за намалување на емисиите на стакленички гасови може да се постигне и преку програмите за финансиска поддршка во земјоделството.

(4) Критериумите за одржливост и критериумите за намалување на емисиите на стакленички гасови се применуваат на биогоривата, биотечностите и горивата од биомаса, без оглед на нивното географско потекло.

(5) Вкупната количина на производство на биогоривата, биотечностите и горивата од биомаса од ставот (1) на овој член:

1. се зема предвид при пресметување на постигнатото учество на енергија од обновливи извори во вкупната бруто финалната потрошувачка на енергија и бруто финална потрошувачка на енергија во секторот транспорт;

2. подлежи на финансиски поддршка со цел да се зголеми потрошувачката на биогорива, биотечности и горива од биомаса и

3. се вклучува во исполнувањето на обврската на трговците со горива да го постигнат уделот на обновливите извори на енергија што го пласираат на пазарот во секторот транспорт.

(6) Биогоривата, биотечностите и горивата од биомаса произведена од отпад и остатоци, освен од остатоци и отпад од земјоделството, рибарството, шумарството и аквакултурата, се земаат во пресметка на уделот на бруто-финалната потрошувачка на енергија од обновливи извори доколку го исполнуваат критериумот за намалување на емисиите на стакленички гасови согласно закон и правилникот од членот 88 став (3) од овој закон без да го исполнат критериумот за одржливост.

(7) Во случај кога електричната и/или топлинската енергија се произведува од цврст комунален отпад, обврската да се исполни критериумот за намалување на емисиите на стакленички гасови утврдена со правилникот од членот 88 став (3) од овој закон, се исклучува.

(8) Горивата од биомаса, кои се користат за производство на електрична енергија, односно производство на топлинска енергија, мора да ги исполнуваат критериумите за одржливост и критериумите за намалување на емисиите на стакленички гасови доколку:

1. влезната топлинска моќност на постројката што користи цврста биомаса е еднаква или поголема од 20 MW и

2. влезната топлинска моќност на постројката што користи биогаз е еднаква или поголема од 2 MW и

3. високогенеративната постројка произведува исклучиво електрична енергија, во која не се користат фосилни горива како основно гориво за производство и само доколку вклучувањето на горивата од биомаса не доведува до дополнителни трошоци за високогенеративната технологија.

Критериуми за одржливост и критериуми за намалување на емисиите на стакленички гасови од биомаса од земјоделски и шумски отпад

Член 88

(1) Биогоривата, биотечностите и горивата од биомаса произведени од отпад и остатоци добиени од земјоделско земјиште, ќе бидат земени предвид за исполнување на целите само доколку постои план за следење или управување со горивата заради намалување на влијанието врз квалитетот на почвата и јаглеродот во почвата, и истите не смеат да бидат произведени од суровина добиена од земјиште со висока содржина на јаглерод.

(2) Биомасата од шумски отпад може да се користи за производство на биогорива, биотечности и горива од биомаса во согласност со законот со кој се уредува користењето на шумите и во количините предвидени во планските документи во шумарството и за таквото користење се информира во Интегрираниот национален енергетски и климатски извештај за напредокот на статусот на реализација на Интегрираниот национален план за енергија и клима.

(3) Министерот со правилник ги пропишува критериумите за одржливост и критериумите за намалување на емисиите на стакленички гасови од биогорива, биотечности и горива од биомаса добиени од биомаса од земјоделски отпад, и за биогоривата, биотечностите и горивата од биомаса добиени од шумски отпад по претходно мислење на министерството надлежно за работите од областа на земјоделството .

Верификација на критериумите и евиденција

Член 89

(1) Биогоривата, биотечностите и горивата од биомаса подлежат на верификација на критериумите за одржливост и критериумите за намалување на емисиите на стакленички гасови (во натамошниот текст: верификација).

(2) Верификацијата се применува заради исполнување на критериумите за одржливост и придонесување за намалување на емисиите на стакленички гасови на биогоривата, биотечностите и горивата од биомаса.

(3) За оцена на усогласеноста на биогоривата и биотечностите со критериумите за одржливост и надзор, министерството за надлежно за работите од областа на животната средина овластува акредитирано правно лице согласно закон.

(4) Министерството, во соработка и по добиено мислење од министерството надлежно за работите од областа на земјоделството и министерство надлежно за работите од областа на животна средина, ги пропишува условите што мора да ги исполни акредитирано правно лице за верификација на критериумите за одржливост, постапките за верификација

на исполнувањето на критериумите за одржливост за признавање на биогорива, биотечности и горива на биомаса во постигнувањето на удел, известување за исполнувањето на критериумите за одржливост и заштедите на емисии на стакленички гасови, независна ревизија на информациите доставени во процесот на известување и други елементи поврзани со критериумите за одржливост и заштедите на емисии на стакленички гасови.

ГЛАВА XVI МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА

Соработка со цел постигнување на обврзувачкиот удел на енергија од обновливи извори

Член 90

(1) Со цел постигнување на задолжителните удели на енергија од обновливи извори во бруто финалната потрошувачка на енергија во согласност со ратификуваните меѓународни договори Министерството може да се склучи договори за соработка со други држави.

(2) Соработката од ставот (1) на овој член може да се реализира со склучување на договори на една или повеќе календарски години.

(3) Соработката од ставот (1) на овој член може да вклучи:

1. соработка на заеднички проекти;
2. статистички трансфер на одредена количина на енергија од обновливи извори од засегнатата држава;
3. заедничка имплементација на мерки за поддршка и други облици на соработка со кои се овозможува намалување на трошоците на државата за постигнување на вкупниот удел на енергија од обновливи извори во бруто финалната потрошувачка на енергија.

(4) Статистичкиот трансфер од ставот (3) точка 2 на овој член е во облик на соработка помеѓу државите со која одредена количина на енергија од обновливи извори договорена помеѓу две или повеќе држави статистички се пренесува од една држава на друга држава.

(5) За спроведување на соработката Министерството ја известува Владата најдоцна до 1 април во тековната година за претходната година во која е остварена соработката.

(6) Известувањето од ставот (5) на овој член содржи податоци за количината и цената на енергенсите кои се предмет на соработка.

ГЛАВА XVII ЛИЦЕНЦИРАЊЕ И УПИС ВО РЕГИСТЕР

Лиценцирање на инсталатери

Член 91

(1) Инсталирање котли и печки на биомаса, фотонапонски системи, сончеви термални и фотонапонски системи, плитки геотермални системи и топлински пумпи врши инсталатер по спроведена обука, положен испит и врз основа на издадена лиценца за инсталатер од Министерството.

(2) Лиценцата за инсталатер од ставот (1) на овој член е со важност од пет години, со можност за продолжување.

(3) Министерството, во постапка согласно со Законот за јавните набавки, врши избор на едно или повеќе правни лица регистрирано во Централниот регистар на Република Северна Македонија за спроведување обуки за инсталатери за период од три години.

(4) Испитот се состои од усен дел (практична работа), со кој се проверува способноста на кандидатот за инсталирање котли и печки на биомаса, фотонапонски системи, сончеви термални и фотонапонски системи, плитки геотермални системи и топлински пумпи.

(5) Испитот се полага во мартовска, мајска, септемвриска и декемвриска испитна сесија.

(6) Кандидатот го пријавува учеството на испитна сесија од ставот (5) на овој член од 1 до 15 ден од месецот кој претходи на месецот во кој се одржува испитна сесија.

(7) Министерот со правилникот од ставот (16) на овој член ги пропишува условите за начинот на избор на правното лице од ставот (3) на овој член кои се однесуваат на:

1. минималниот број на вработени или ангажирани стручни лица и нивното образование и работно искуство;

2. просторот за спроведување на обука;

3. потребната техничка опрема и

4. методологијата за организација на обуката.

(8) Кандидат кој сака да се стекне со лиценца за инсталатер е должен пред полагањето на испитот за инсталатер да посети потребен фонд на часови пропишани со правилникот од ставот (16) на овој член.

(9) Право на полагање на испит имаат кандидатите со средно стручно техничко образование од IV од Македонската рамка на квалификации од енергетска, електро или машинска струка.

(10) Усниот дел од испитот за инсталатери го спроведува комисија формирана од министерот и се состои од најмалку три од редот на вработените во Министерството и надворешни стручни лица со стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен на образование од областа на електротехниката или машинството.

(11) Лиценцираниот инсталатер кој сака да ја продолжи лиценцата е должен најдоцна 15 дена пред истекот на важноста на лиценцата да посети обука за стручно усовршување која ја организира избраното правно лице од став (3) на овој член.

(12) Надоместоците за учество на обука за инсталатери и за стручно усовршување, како и трошоците за полагање на испитот се на товар на кандидатот за инсталатер.

(13) Трошоците уплатени за полагање на испитот се приход на Буџетот на Република Северна Македонија. Висината на надоместоците за учество на обука за инсталатери, како и трошоците за полагање на испитот се определуваат според просторните и материјалните услови за спроведување на обуката, трошоците за ангажирање стручни лица за спроведување на обуките и испитите и другите трошоци потребни за спроведување на обуката кои се определуваат во Тарифникот од ставот (18) на овој член.

(14) На членовите на комисијата од став (4) на овој член, која го спроведува усниот дел од испитот со практична работа им следува надоместок за извршената работа, кој треба да биде соодветен на обемот и сложеноста на работата и не повисок од една десетина од просечната месечна нето плата исплатена во Република Северна Македонија во претходната година, објавена од Државниот завод за статистика. Средствата за исплата на надоместокот се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија.

(15) Министерството ја признава секоја лиценца или сертификат на инсталатер, која е издадена од друга држава во согласност со обврските на Република Северна Македонија преземени со ратификуваните меѓународни договори.

(16) Министерството воспоставува и води Регистар на лиценцирани инсталатери на опрема и системи за производство на енергија од обновливи извори кој го објавува на својата веб-страница.

(17) Министерот со Правилникот за лиценцирање на инсталатери на опрема и системи за производство на енергија од обновливи извори ги пропишува:

1. програмите за обука и стручно усовршување, како и за полагање стручен испит за стекнување лиценца за инсталатер на опрема и системи за производство на енергија од обновливи извори;

2. потребниот фонд на часови кој кандидатот за лиценциран инсталатер е должен да го посети;

3. начинот на лиценцирање на инсталатери;

4. начинот за полагање на стручниот испит;

5. начинот за признавање на лиценца или сертификат на инсталатери издаден од друга држава и потребната документација;

6. формата, содржината и начинот на водење на Регистарот на лиценцирани инсталатери на опрема и системи за производство на енергија од обновливи извори;

7. поблиските услови што треба да ги исполнуваат правните лица кои спроведуваат обуки за инсталатери и за стручно усовршување, како и начинот на нивен избор и

8. начинот на продолжување на важноста на лиценцата за инсталатер.

(18) Составен дел на Правилникот од ставот (17) на овој член е Тарифникот со кој се определуваат висината на надоместоците за учество на обука за инсталатери, како и трошоците за полагање на испитот определени според просторните и материјалните услови за спроведување на обуката, трошоците за ангажирање стручни лица за спроведување на обуките и испитите и другите трошоци потребни за спроведување на обуката.

(19) Министерството на својата веб страна може да објавува водичи за урбани планери и архитекти преку кои соодветно и оптимално ќе се земат во предвид комбинациите од системи за производство на енергија од обновливи извори, технологиите за ладење и греење со висока ефикасност и централно греење и ладење при планирање и изработка на проекти за градби и реновирање на индустриски, зони и населени места.

(20)

Упис во Регистар на електроцентрали од ОИЕ и постројки, кои произведуваат електрична енергија од обновливи извори

Член 92

(1) За спроведување на постапката за упис на електрицентрали од ОИЕ и постројки во Регистарот кои произведуваат енергија од обновливи извори министерот формира комисија, која :

1. ги разгледува поднесените барања за упис во Регистарот со поднесената документација;

2. врши преглед на терен за утврдување на фактичката состојба и изготвува записник за утврдената фактичка состојба;

3. изготвува Решение за упис во Регистарот на електроцентрали, ја запишува електроцентралата во Регистарот на електроцентрали и го доставува Решението за упис во Регистарот на електроцентрали до барателот,

4. го води Регистарот на електроцентрали во електронска форма;

5. податоците од регистарскиот лист и збирниот преглед од Регистарот на електроцентрали ги доставува во електронска форма на одговорните лица за администрирање на веб страницата на Министерството;

6. постапува по доставени барања за упис на промени на податоци во Регистарот на електроцентрали и изготвува Решение за запишување на промените во Регистарот на електроцентрали и

7. врши други работи.

(2) Производител на енергија од обновливи извори е должен да ја впише електроцентралата од ОИЕ, односно постројката, во Регистарот на електроцентрали од ОИЕ и постројки, кои произведуваат енергија од обновливи извори во рок од 30 дена од денот на добивањето на лиценцата за вршење енергетска дејност производство на електрична енергија, односно од денот на приклучувањето на електроцентралата, односно постројката, на мрежа ако не е потребна лиценца за вршење на дејноста.

(3) По исклучок од ставот (2) на овој член, во Регистар на електроцентрали од ОИЕ и постројки кои произведуваат енергија од обновливи извори не се запишуваат електроцентралите, односно постројките чијашто инсталирана моќност е еднаква на или помала од 2 kW.

(4) За упис во Регистарот на електроцентрали и постројки кои произведуваат енергија од обновливи извори, производителот е должен на сметка на Министерството да уплати надоместок, чијшто износ се определува во тарифник, кој е јавно достапен на веб-страницата на Министерството

(5) На членовите на комисијата од ставот (1) на овој член им следува паричен надоместок во висина од страна на Министерот по донесување на Решение за упис односно Решение за одбивање на барањето.

(6) Министерот, по претходна согласност од Владата, го донесува Тарифникот од ставот (4) на овој член.

ГЛАВА XVIII НАДЗОР

Надзор од страна на Министерството

Член 93

Министерството врши надзор над спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Инспекциски надзор

Член 94

(1) Инспекциски надзор врз спроведувањето на овој закон вршат Државниот инспекторат за енергетика, рударство и минерални сировини и Државниот пазарен инспекторат.

(2) Вршењето на надзорот од овој член се заснова на начелото на законитост, одговорност и самостојност во остварувањето на надлежностите утврдени со овој и друг закон.

(3) Во постапката за инспекциски надзор инспекциските служби од ставот (1) на овој член ги применуваат одредбите од законот со кој се уредува инспекцискиот надзор, доколку со овој или друг закон поинаку не е уредено.

(4) Кога надлежниот инспектор ќе утврди дека е сторен прекршок, ќе состави записник во кој ќе ги забележи битните елементи на дејствието, времето, местото и начинот на сторувањето на прекршокот, описот на дејствието и лицата затекнати на самото место.

(5) Пред да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка надлежниот инспектор е должен на сторителот на прекршокот да му предложи постапка за порамнување со издавање на прекршочен платен налог.

(6) Надлежниот инспектор на сторителот на прекршокот му издава прекршочен платен налог.

(7) Во постапката за порамнување глобата во прекршочниот платен налог се изрекува во минималниот пропишан износ за прекршокот.

(8) По приемот и потпишувањето на прекршочниот платен налог, сторителот на прекршокот е должен да ја плати глобата, во рок од осум дена од приемот на прекршочниот платен налог на сметката означена во платниот налог.

(9) Сторителот на прекршокот кој ќе ја плати глобата во рокот од ставот (8) на овој член, ќе плати половина од изречената глоба, за кое право се поучува во правната поука.

(10) Примањето на платниот налог од ставот (8) на овој член, се забележува во записник.

(11) Ако сторителот на прекршокот не ја плати глобата во рокот од ставот (8) на овој член, надлежниот инспектор поднесува барање за поведување прекршочна постапка до надлежниот суд согласно со член од овој закон, односно до прекршочната комисија согласно со член 95 од овој закон.

(12) Надлежниот инспектор е должен да води евиденција за издадените прекршочни платни налози и за исходот на поведените постапки согласно закон.

(13) Формата и содржината на прекршочниот платен налог ја пропишува министерот.

ГЛАВА XVIII ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Прекршочна постапка

Член 95

(1) Министерството води прекршочната постапка и изрекува прекршочни санкции за прекршоците утврдени со овој закон.

(2) За водење на прекршочната постапка и изрекување на прекршочна санкција за прекршоците од ставот (1) на овој член, за кои е предвидена глоба во износ до 1.000 евра во денарска противвредност за правно лице, 500 евра во денарска противвредност за одговорното лице во правното лице и 250 евра во денарска противвредност за физичко лице, министерот со решение формира комисија за одлучување по прекршок (во натамошниот текст: прекршочна комисија), составена од три члена од редот на лицата вработени во министерството и тоа:

1. еден член дипломиран правник, со положен правосуден испит и со пет години работно искуство во својата област, кој е претседател на прекршочната комисија;

2. еден член со висока стручна подготовка од областа на техничките науки со пет години работно искуство во својата област и

3. еден член со висока стручна подготовка од областа на економските науки со пет години работно искуство во својата област.

(3) Прекршочната комисија се избира за период од три години со право на повторен избор на членовите.

(4) Министерот на предлог на претседателот на прекршочната комисија може да донесе решение за разрешување на член на прекршочната комисија во следниве случаи:

1. со истекот на времето за кое е именуван за член;
2. по негово барање;
3. со исполнување на условите за старосна пензија согласно со закон;
4. ако му се утврди трајна неспособност за учество во работата на прекршочната комисија;
5. ако со правосилна судска одлука се утврди прекршување на прописите за водење на прекршочната постапка;
6. ако не ги исполнува обврските кои произлегуваат од работењето во прекршочната комисија и
7. ако непријавил постоење на конфликт на интереси за случај за кој решава Прекршочната комисија.

(5) Прекршочната комисија за својата работа донесува деловник кој го одобрува министерот.

(6) Прекршочната комисија работи во совет, а одлучува со мнозинство гласови од вкупниот број на членови.

(7) Членовите на прекршочната комисија одлучуваат самостојно и независно врз основа на закон и според своето стручно знаење и сопствено убедување.

(8) Против решенијата на прекршочната комисија може да се изјави правно средство до надлежен орган согласно со Законот за прекршоците.

Прекршочни глоби за правни лица

Член 96

(1) Глоба во износ од 100 до 300 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице класифицирано како микротрговец, глоба во износ од 300 до 700 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице класифицирано како мал трговец, глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице класифицирано како среден трговец и глоба во износ од 2.000 до 3.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице класифицирано како голем трговец, ако :

1) до снабдувачот и Министерството, не достави податоци за количината на преземена, предадена и произведена електрична енергија во електроцентралата на потрошувачот-производител (член 66 став (3));

2) не ги достави до Министерството мерењата за потрошувачот-производител (член 67 став (2))

3) потрошувачот-производител не ги достави податоците за мерење до снабдувачот и ОПЕЕ (член 69 став (3)).

(2) Глоба во износ од 200 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок за дејствата од ставот (1) на овој член на одговорното лице во друштвото.

(3) Глоба за прекршок во износ од 700 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на правно лице класифицирано како микротрговец, глоба за прекршок во износ од 1.500 до 2.000 евра во денарска противвредност ако е класифицирано како мал трговец, глоба за прекршок во износ од 4.000 до 6.000 евра во денарска противвредност

ако е класифицирано како среден трговец и глоба за прекршок во износ од 7.000 до 10.000 евра во денарска противвредност ако е класифицирано како голем трговец, ако:

1) не го извести барателот и не му предложи алтернативна точка за приклучување (член 19 став (2));

2) не уреди поедноставената постапка за приклучување на енергетски објекти кои користат ОИЕ од овој член, со мрежните правила (член 19 став (4));

3) не уплати на посебна наменска сметка на Министерството, средстава за отстранување на електричната централа по завршувањето на животниот век и враќање на земјиштето во првобитната состојба (член 27 став (2));

4) не им плати на повластените производители на електрична енергија позитивната пазарна премија во согласност со договорот за пазарна премија (член 48 став (4));

5) нема отворено и не води наменска сметка на која ќе се уплаќаат средствата за финансирање на системот на мерки за поддршка и од која ќе ги исплаќа повластените производители (член 51 став (5))

6) не му достави на операторот на пазарот на електрична енергија податоци за производството на електрична енергија (член 52 став (5));

7) не издаде потврда дека е обезбедено мерење на производството на електрична енергија на барање на производителот на електрична енергија, (член 52 став (10));

8) не воведе поедноставени постапки за издавање на гаранции на потекло и намален надоместок за регистрација (член 52 став (11));

9) не обезбеди поништените гаранции на потекло да соодветствуваат на карактеристиките на мрежата преку која е извршено снабдувањето за краен корисник користи гас од водород или од мрежа, вклучително и гасовити обновливи горива од небиолошко потекло и биометан, предвидено во договорот или комерцијалната понуда на снабдувачот (член 53 став (3));

10) не води одвоено мерење на енергијата произведена од обновливи извори и нема складиштата на електрична енергија (член 63 став (6));

11) не му понуди договор по еден од пресметковните методи (член 64 став (2));

12) не го откупи вишокот на произведена електрична енергија согласно договорот (член 64 став(3));

13) не води одвоено мерење на енергијата произведена од обновливи извори и нема складиштата на електрична енергија (член 63 став (6));

14) не ја презема приоритетно во системот електричната енергија од потрошувачот-производител (член 66 став (1));

15) не постави двонасочно броило на местото на примопредавање на електричната енергија(член 66 став (2) точка 1);

16) не постави контролно броило на местото на приклучување на инсталацијата за производство на електрична енергија и инсталацијата за потрошувачка на електрична енергија на потрошувачот-производител (член 66 став (2) точка 2);

17) не води регистар на потрошувачи-производители приклучени на електродистрибутивниот, затворениот електродистрибутивен или електропреносниот систем (член 67 став (1));

18) не изврши финална пресметка согласно член 70 став (5) од овој закон;

19) не ги објави информациите за учеството на ОИЕ и нивото на енергетска ефикасност на централниот систем за греење и ладење, во фактурите на потрошувачите

или на својата веб-страница или информациите да ги достави до потрошувачите или Министерството на нивно барање (член 79 став (1)).

(4) Глоба во износ од од 300 до 1000 евра во денарска противвредност за прекршок од ставот (1) на овој член ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице.

Прекршочни глоби за физички лица

Член 97

(1) Со глоба во износ од 500 до 700 евра во денарска противвредност ќе се казни физичко лице ако:

1) не води одвоено мерење на енергијата произведена од обновливи извори и нема складиштата на електрична енергија (член 63 став (6))

2) не достави конечен дневен распоред на предадена енергија до снабдувачот и операторот на електродистрибутивниот или затворениот дистрибутивен систем и не ги сноси трошоците за дебаланс (Член 68 став (5)) и

3) на овластените лица на операторот на електродистрибутивниот, затворениот електродистрибутивен или операторот на електропреносниот систем не им дозволи и овозможи пристап до мерните уреди (член 66 став (4)).

Прекршочна постапка пред надлежен суд

Член 98

За прекршоците утврдени со овој закон за кои Министерството не води прекршочна постапка и не изрекува прекршочна санкција, постапката ја води и прекршочна санкција ја изрекува надлежен суд согласно Законот за прекршоците.

ГЛАВА XXIV

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Енергетска политика

Член 99

(1) Владата, на предлог на Министерството, согласно Законот за енергетика утврдува квоти за доделување на мерки за поддршка за 2025 година во согласност со моментално утврдените цели за намалување на емисијата на штетни стакленички гасови.

(2) Дигитална платформа за спроведување на постапките за изградба на енергетски објекти од ОИЕ од член 19 од овој закон ќе се изработи до 31 декември 2026 година. До изработката на дигиталната платформа постапките уредени со овој закон ќе се водат во хартиена форма.

(3) Постојните мерењата на енергетски потенцијал на ветер започнати до денот на влегување во сила на овој закон ќе продолжат согласно Законот за енергетика(*) („Службен весник на Република Македонија“ број 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 96/19, 236/22, 134/24 и 147/24) .

(4) Гаранциите за потекло издадени до денот на влегувањето во сила на овој закон не се пресметуваат во уделот за усогласеност со целте за ОИЕ од Интегрираниот национален план за енергија и клима за периодот до 2030 година

(5) Одредбите кои се однесуваат на договори за купување на електрична енергија од обновливи извори од членот 62 од овој закон ќе започнат да се применуваат од 31 јануари 2026 година

(6) Министерството, во рок од 30 дена од влегувањето во сила на овој закон започнува постапка согласно со Законот за јавните набавки, за избор на едно или повеќе правно лице за спроведување обуки за инсталатери од членот 91 став (3) од овој закон.

(7) Планот за назначување на области за забрзан развој на ОИЕ од овој закон за периодот до 2030 година ќе биде изготвен и Владата усвоен до 21 февруари 2028 година.

(8) Владата до 21 февруари 2035 година и на секои 10 години го ажурира Планот за назначување на области за забрзан развој на ОИЕ од членот 11 од овој закон.

Завршување на започнати постапки

Член 100

(1) Одлуките за користење на повластена тарифа на електрична енергија произведена од обновливи извори донесени од Регулаторната комисија за енергетика до денот на започнување со примената на овој закон се применуваат до истекот на нивната важност утврдена во одлуката доколку електроцентралите се изградени.

(2) Започнатите постапки за стекнување привремен статус повластен производител кој користи повластена тарифа и стекнување статус повластен производител кој користи повластена тарифа до денот на отпочнувањето со примена на овој закон, ќе завршат согласно со одредбите согласно Законот за енергетика(*) („Службен весник на Република Македонија“ број 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 96/19, 236/22, 134/24 и 147/24) .

Примена на одредбите за откуп и пласман на електрична енергија од повластени производители

Член 101

(1) Начинот на продажба на откупената електрична енергија произведена од повластените производители кои користат повластена тарифа од страна на операторот на пазар на електрична енергија кој се применува до денот на влегувањето во сила на овој закон, продолжува да се применува се до донесувањето на правилата за регистрација на учество на пазар на електрична енергија и уредување на пазарот на билатерални договори согласно Законот за енергетика (*).

(2) Во рок од 30 дена од влегувањето во сила на овој закон повластените производители кои стекнале право на повластена тарифа пред влегувањето во сила на овој закон и повластените производители кои стекнале право на пазарна премија пред влегувањето во сила на овој закон се должни да ги достават и пренесат на овластената договорна страна гаранциите на потекло што се издадени за делот од моќноста на електроцентралата за кој е стекнат статусот на повластен производител

Важност на сертификати

Член 102

(1) Лицата кои до денот на влегувањето во сила на овој закон се стекнале со сертификат за изведувач на системи за обновливи извори на енергија издадени од правно лице за образование на возрасни кое е верифицирано од Министерството надлежно за работите од областа на образованието според посебна програма за изведувач на системи за обновливи извори на енергија која е верифицирана од Јавната установа Центар за образование на возрасни – Скопје, се должни во рок од 12 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон до Министерството да поднесат барање за издавање на лиценца за инсталатер.

(2) Лицата од ставот (1) на овој член, можат да го поднесат барањето за издавање на лиценца за инсталатер ако од денот на издавање на сертификатот за изведувач на системи за обновливи извори на енергија до денот на влегувањето во сила на овој закон, не поминале повеќе од пет години.

(3) На лицата кои ги поднеле барањата согласно ставовите (1) и (2) на овој член, Министерството во рок од 15 дена од приемот на барањето им издава лиценца за инсталатер за времетраење од две години.

(4) Лицата од ставот (1) на овој член, кои нема да поднесат барање за издавање на лиценца за инсталатер во рокот од ставот (1) на овој член го губат правото за инсталирање опрема Министерството, во постапка согласно со Законот за јавните набавки, врши избор на едно или повеќе правни лица регистрирано во Централниот регистар на Република Северна Македонија за спроведување обуки за инсталатери за период од три години. и системи за производство на енергија од обновливи извори.

(5) Изборот на правното лице регистрирано во Централниот регистар на Република Северна Македонија за спроведување обуки за инсталатери министерството ќе го изврши во рок од девет месеци од денот на донесување на правилникот од член 91 став (17) од овој закон

Примена на одредби за намалување на емисии на стакленички гасови

Член 103

Одредбите од Глава XIV од овој закон ќе се применуваат по три месеца од влегувањето во сила на законот со кој се регулира климатската акција.

Траење на постојните мерки за поддршка

Член 104

На корисниците на мерки за поддршка кои правото за користење го стекнале до денот на влегување во сила на овој закон согласно на Законот за енергетика(*) („Службен весник на Република Македонија“ бр. 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 96/19, 236/22, 134/24 и 147/24) правата и обврските продолжуваат да ги исполнуваат согласно потпишаните договори.

Одложена примена

Член 105

(1) Одредбите кои се однесуваат на постапките за Координирано мапирање на областите потребни за постигнување на националните задолжителни цели /зони за забрзан развој на ОИЕ ќе започнат да се применуваат од 21 мај 2027 година.

(2) Планот за назначување на области за забрзан развој на ОИЕ од членот 11 од овој закон за периодот до 2030 година ќе биде изготвен и усвоен од Владата до 21 февруари 2028 година.

(3) Одредбите од глава IV освен членот 19 од овој закон ќе започнат да се применуваат од 1 јануари 2028 година.

(4) Начинот на пресметка од членот 63 став (4) од овој закон ќе започне да се применува 1 јануари 2026 година.

Донесување на подзаконски акти

Член 106

(1) Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) До донесувањето на подзаконските акти од став (1) на овој член, соодвето се применуваат подзаконските акти донесени врз основа на Законот за енергетика(*) („Службен весник на Република Македонија“ бр. 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 96/19, 236/22, 134/24 и 147/24).

Престанување на важење на одредби од Законот за енергетика

Член 107

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи членот 316 од Законот за енергетика(*) („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 101/25 и 135/25).

Завршна одредба

Член 108

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.